

Have bladet

Broccoli for begyndere, s. 18

Broccoli har kortere udviklingstid og er knap så krævende som hovedkål men er lige så sund og smagfuld.

Rabarber, det eksotiske look i haven, s. 19

Rabarberplanten er en ældgammel kulturplante, der i over 5.000 år har været anvendt som lægemiddel af kineserne.

Glade farver til surbundsbedet, s. 30

Azalea har smukke blomsterfarver og lyser op i surbundsbedet.

Nyd din have helt afslappet – med GARDENA smart System

Oplev hvordan du kan gøre livet i haven endnu mere komfortabel med det nye GARDENA smart System. Vandingstiderne kan nemt justeres via GARDENA smart App og tilpasses smart SILENO+ klippetider. Baseret på de målte værdier for udetemperatur, lysintensitet og jordfugtighed, som måles af smart Sensor i din have, kan indstillingerne for smart Water Control tilpasses omgivelserne optimalt og kan til enhver tid justeres, uanset hvor du befinder dig, via smart App. Intelligent vanding og plænepleje, når som helst og hvor som helst. Alt i én app.

Bliv inspireret på gardena.com/dk eller hos din lokale smart System forhandler

HAVEREDSKABER TIL TIDEN

Tyske GARDENA følger med tiden og præsenterer innovative produkter til haven som smart Gardening, City gardening, effektive robotplæneklippere og ergonomiske beskæringsredskaber.

Det er blevet lunt igen, og de grønne vækster skyder frem overalt i haverne. Det er pragtfuldt, men kræver også, at haven trimmes, klippes og beskæres, hvis den skal bevare sin smukke fremtræden. Haveredskabsvirksomheden GARDENA har dette forår introduceret en række innovative produkter, som kan hjælpe til med at gøre havearbejdet nemmere, sjovere og mere effektivt.

Deres revolutionerende it-baserede GARDENA smart System gør det nemt for havebrugeren at styre sit havearbejde uden de store anstrengelser. Man kan altid få opdaterede oplysninger om sine planter, og styre de forskellige smart System-enheder ved hjælp af den gratis GARDENA app til iOS og Android. Uanset hvor man er henne, er appen en praktisk metode til at holde

øjne med haven og til at tilpasse funktioner som vandingstider og klippe-tider, da den for eksempel kan fjernstyre en plæneklipperrobot, en sensor, der fortæller om varme og fugtighed i haven samt programmere en vandingscomputer.

CITY GARDENING

Urban Gardening bliver mere og mere populært, og GARDENA kan derfor tilbyde serien City gardening til der, hvor du ønsker at der skal gro blomster, grøntsager eller urter, men ikke har så meget plads – som eksempelvis en altan, terrasse eller en mindre koloni-

have. De pladsbesparende produkter som den praktiske City gardening Altankasse, der består af en håndsaks med et mindre skær, en kultivator, en mindre kost samt et vandtæt låg, der også fungerer som fejebakke, er ideel til den begrænsede plads og gør arbejdet lidt nemmere og lidt sjovere. Serien indeholder også flere praktiske vandingsystemer, slangebokse, startsat til plantekrucker, batteriklipper og en håndklipper til den lille græsplæne.

POPULÆRE ROBOTPLÆNEKLIPPERE

En smuk og velplejet græsplæne er det centrale i haven – og klipning af græsplænen er den primære opgave. GARDENA har gennem årene styrket sin indsats på robotplæneklippere, som kan slå ens græs, mens man selv nyder livet og fortager sig andre ting.

De har mere end 20 års erfaring inden for området og kan både tilbyde robotplæneklippere til den mindre, simple plæne og til den store, komplicerede plæne, der kræver en del power af maskinen.

Hvis man i stedet selv ønsker at udføre græsklipningen, kan de nye batteriklippere fra GARDENA anbefales. Deres genopladelige 40 V litiumionbatterisystem er stærkt forbedret, og kører i betydelig længere tid end de gamle batterier til plæneklippere. Batteriløsningen er godt for miljøet og for naboerne, da de stort set ikke forurener eller støjer.

NYT ERGONOMISK DESIGN

Beskæring er vigtig for havens udseende og har stor indvirkning på den rette vækst. Redskaber af den bedste kvalitet gør arbejdet langt lettere og mere effektivt, hvilket GARDENA's praktiske løsninger altid opfylder. Deres nye, ergonomiske design gør beskærings-

arbejdet behageligt, og som det er tilfældet med en række andre produkter fra GARDENA, er der hele 25 års garanti på deres beskæringsprodukter.

GARDENA Mikro-Drip System er den effektive måde til at vande sine blomster, planter og grøntsager på. Den kan spare én for op imod 70% af vandregningen, da den kun bruger vand der, hvor det er nødvendigt. Vandet drypper direkte på det, den er sat til. Takket være "Quick & Easy" teknologien er det nemt at installere mikro-driperen, som blot kræver en vandingscomputer, et kabel i haven og en dysse sat til at ramme det rigtige sted.

Hvis man er træt af at samle æbler op fra græsplænen eller irriteret over, at de rådne æbler bliver liggende og er god føde for de frygtede dræbersnegle, er combi-frugtopsamleren den perfekte løsning. Den samler uhyre enkelt nedfaldsfrugt op, og man behøver nærmest ikke engang at bøje sig for at få frugten væk fra plænen og over i en kurv eller kompostbunke. Se mere på www.gardena.com/dk

TYSK KVALITET
GARDENA er det førende varemærke i Europa inden for haveredskaber af højeste kvalitet, og virksomheden er repræsenteret i over 80 lande i hele verden. Den tyske virksomhed kan næste år fejre 50 års jubilæum, og de har siden 2007 været en del af Husqvarna Group.

LEDEREN

Af Preben Jacobsen
Forbundsformand

Foråret er er vel for de fleste havefolk den bedste tid på året; nu skal vi endelig i gang med alle de planer der er lagt for både hus og have. Det er stort set det samme hver år, man bliver aldrig, heldigvis, helt færdig og tilfreds med kolonihaven.

Men ikke alt er som det plejer. Den opmærksomme læser har nok allerede bemærket, at vores blad er anderledes. Der er ændringer i layout og indhold. Vi har forsøgt at gøre bladet mere interessant på annoncedelen og sidst men ikke mindst har vi forsøgt at gøre bladet mere læsevenligt.

HVORFOR ÆNDRINGER?

Ændringerne er sket i forbindelse med, at vi har skiftet leverandør af både annoncer, layout og trykning. Når det sker nu og ikke ved årsskiftet, er det fordi, der er rigtig god økonomi i at gøre det nu. Jeg håber at alle tager rigtig godt imod det "nye" Havebladet, og jeg håber også at det nye layout giver jer lyst til at være en mere aktiv del af bladet med indlæg fra jeres områder.

TEMADAGE FOR HOVEDBESTYRELSEN

Vi her afsluttet de første 3 temadage, hvor hovedbestyrelsen har haft fokus på samarbejdet både i hovedbestyrelse, de nye kredse og deres opgaver og endelig hvordan fremtidens kolonihaver ser ud og hvilke krav det stiller til os medlemmer, vores bestyrelser, kredse og forbund. Selv om vi føler, vi er forskellige ude i kredse og foreninger når vi ligger på Land eller by, fandt vi ud af, at det stort set er de samme problemer og opgaver vi arbejdede med.

Vi havde også stort set de samme visioner for fremtiden: vi ønsker større rummelighed og diversitet/mangfoldighed både blandt medlemmer, i byggeri og i brugen af haven. En større involvering af vores medlemmer – både de unge, de nye og de gamle. Vi skal være bedre til at byde nye medlemmer velkommen i vores foreninger, give plads til forskelligheden, finde nye måder af dyrke have på men også acceptere nye haveformer, bynære haver hvor man måske kun er med et år eller to, der kan være områder uden bebyggelser hvor man kun lejer til dyrkning af grøntsager eller andre afgrøder. Ideerne har været mange. Det

har været nogle meget spændende og inspirerende møder, der giver en god platform for det fremtidige samarbejde.

DET VIDERE ARBEJDE I KREDSE OG FORENINGER

Når vi har fået vores visioner på plads på vores sidste planlagte temamøde i maj måned, starter arbejdet rundt i vores kredse og foreninger med at udarbejde strategiplaner for de tiltag, man vælger at sætte i gang. Processen og involveringen starter allerede nu, ude hos jer, kære medlemmer, ved at I tager aktivt del i fællesskabet og møder op på jeres forenings generalforsamlinger. Man får kun indflydelse, hvis man tager

den og man behøver ikke at sidde i bestyrelsen for at få indflydelse.

Lad os gøre 2017 til året hvor vi sammen skaber rammen for en kolonihave, hvor mangfoldigheden trives og hvor vi alle tager ansvar for fællesskabet; ikke et fællesskab uden regler men et fællesskab hvor vi sammen udarbejder de regler, vi ønsker skal regulere vores forening og vores måde at være sammen på.

En kolonihave er et fristed, men det er ikke uden regler. Vi er underlagt de samme regler som resten af samfundet, vi har lovgivning, lokalplaner, deklARATIONER, bygge-regler, lejekon-trakter og vedtægter som vi ikke kan ændre på, i hvert tilfælde ikke på den korte bane, men vi har indflydelse på, hvordan vores fællesskab skal fungere. Lad 2017 være året hvor vi møder op og tager ansvar.

GENERALFORSAMLINGER OG REPRÆSENTANTSKABER

Foråret er en meget travl tid for vores bestyrelser i foreninger og kredse, det er tiden til de mange generalforsamlinger og repræsentantskabsmøder, det er derfor også tiden hvor vi får nye folk ind i vores bestyrelser og hvor vi siger farvel til andre, der har arbejdet for os. Det ser ud til at udskiftningen er større i år end tidligere, og jeg vil benytte lejligheden til at sige velkommen til de nye og takke de afgangende for indsatsen.

Foråret er også tiden hvor foreningen genopstår efter at have ligget i dvale, efter at have været uden liv, vender det hele tilbage, humøret og virke-trangen – havesæsonen er i gang; det er næsten som når køerne kommer på græs og begynder at "danse", jeg tror at glæden er den samme.

Velkommen i haven og god arbejdslyst.

Forbundets hovedkontor og redaktion

Frederikssundsvej 304A, 2700 Brønshøj

Tel. 38 28 87 50

E-mail: info@kolonihave.dk

Hjemmeside: www.kolonihave.dk

Kontorets telefon- og åbningstider:

mandag-torsdag 10-15, fredag 10-13

Annonceekspedition: Mediekampagne.dk

Tel. +45 22 33 44 72 – martin@mediekampagne.dk

INDHOLD

- 4 LEDEREN
- 6 AKTIV I HAVEN — MAJ
- 7 AKTIV I HAVEN — JUNI
- 9 MORFARS FORSOMMERHAVE
- 10 ASTRIDS HAVE
- 11 LIV I HAVEN
- 12 TIL HAVEN
- 15 GODE BØGER
- 16 I FORBIFARTEN
- 18 BROCCOLI FOR BEGYNDERE
- 19 RABARBER, DET EKSOTISKE LOOK I HAVEN
- 22 AFHÆRDNING AF SMÅPLANTER
- 24 KÅLSOMMERFUGLENE ER SMUKKE FLYVERE, MEN ...
- 25 LØGBLOMSTERNES PARADIS – KEUKENHOF
- 26 PÅ BESØG I BOSKOOP
- 28 TØRRE PERIODER OG VAND
- 30 GLADE FARVER TIL SURBUNDSBEDET
- 32 GIV HAVENS GULVTÆPPE EN OVERHALING
- 34 HAVEBLADETS ABC
- 35 DEN SYGE SIDE
- 36 DEN GRØNNE TELEFON
- 38 INITIATIVRIG KREDS I (SNART) 125 ÅR
- 40 DIT SYNSPUNKT
- 42 KOLONIHAVEJURA
- 44 AKTUELT FRA KOLONIHAVEFORBUNDET
- 47 SET OG HØRT

Forsidebillede: Grethe Bjerregaard • Redaktion: Forbundsformand Preben Jacobsen (ansvarshavende) • Grethe Bjerregaard • tilknyttet redaktionen: hovedbestyrelsesmedlemmerne Ole Michél og Preben Sørensen • landskabsarkitekterne Ole Statta og Hans Preisler • Direktør Ditte Jensen • Hvor intet andet er nævnt er illustrationer af artiklens forfatter. Redaktionen påtager sig intet ansvar for stof, der indsendes uopfordret til havebladet • Layout og tryk: Spine Studio og Hørdum & Engelbreth. Eftertryk er ikke tilladt • Havebladet 3/2017 udkommer primo juli 2017. Redaktionelt stof fra foreningerne til Havebladet 3/2017 udbedes til redaktionen senest 01.05.2017 • oplag 39.435 i perioden juni 2015 – juni 2016. ISSN: 0017-8497.

AKTIV I HAVEN — MAJ

Af Jann Poulsen

Konsulent i Sydøstfyns kreds

Det er nu at forberedelserne til efterårets høst begynder, der kan plantes, sås, prikles m.v. Jordtemperaturen øges. Køkkenhaven tilsås. Væksthuset kan så småt tilplantes. Vinplanten blomstrer. Altankasser tilplantes sidst på måneden. Let frost kan forekomme. Gennemsnits-temperatur 10,7 °C.

HUSK: Planter, som er købt i plastpotter, sættes i en spand med vand; hele potten dækkes med vand. Det sikrer at rodnettet er gennemvådt ved plantning. Dræbersnegle vil komme frem.

UNDGÅ: Plant ikke midt på dagen i stærkt solskin. Plant morgen eller aften.

FRUGTTRÆER

Blomstrende frugttræer er et meget smukt skue. Med god blomstring og hvis frost undgås sikres en god høst. Planter en selvbestøvende sødkirsebær er det nok at plante et enkelt træ. Figen kan plantes på en lun, varm plads evt. på sydsiden af kolonihavehuset.

FRUGTBUSKE

Frugtbuske som ribs, solbær og stikkelsbær sælges som 2- eller 3-årige buske med 3-8 grene. Jo kraftigere busken er ved plantning, jo hurtigere opnås et stor

udbytte. Udtynding af eksisterende buske kan foretages. Det er vigtigt at busken ikke er for tæt, så der kan komme luft ind til de fremtidige bær. 2-3 buske af de forskellige sorter vil være passende til de fleste husholdninger. Stikkelsbærsorten 'Invicta' er næsten resistent overfor svampesygdommen stikkelsbærdræber.

HÆKPLANTER

Forårsblomstrende buske beskæres efter afblomstring, idet planten først danner nye skud efter blomstringen. Formålet er at have en velformet hæk, som er naturlig i udseende og kan holdes i passende højde. Fornylesbeskæringen foretages ved at en femtedel af de ældste grene (de mørkeste) klippes tilbage til basis. Herefter formes de resterende grene ved at klippe tilbage over sidegrene, så busken er harmonisk. Klip ikke skudspidserne, det giver blot en mængde nye skud og mindre blomstring, brug derfor ikke hækklipperen.

PRYDBUSKE

Nye kan plantes. Eksisterende beskæres for de fleste ved fornylesbeskæring. Sommerfuglebusk (*Buddleia*) og Syrisk rose (*Hibiscus*) kan efter behov klippes kraftigt tilbage, helt ned til 15-20 cm over jorden. Disse buske blomstrer på sommerskud og vil derfor kunne nå at blomstre i eftersommeren.

GRØNTSAGER

Sukkermajs er en værdifuld køkkenurt. Så på en lun plads i en velgødet, porøs jord med 30 cm afstand og 70 cm mellem rækkerne. Ved hvert sted lægges 3-5 frø i 4-5 cm dybde, husk at vande. Majsfroene kan også sås i potter og udplantes efter spiring.

De sidste forspirede kartofler lægges. Ligeledes kan der lægges forskellige spiseløg.

Salat, julesalat, gulerødder og ærter kan sås. Husk at vande i rillen. Grønne asparges kan plantes, det samme gælder for kål. Vent med bønner, agurk og squash til jorden er rigtig varm allersidst i måneden.

STAUDER

Nogle stauder er i fuld gang med at blomstre. Andre spirer frem og snart er staudefloden et stort, frodigt, grønt bed med blomstrende grupper ind i mellem.

Er der behov, kan eksisterende stauder graves op, deles og genplantes, så jorden vil blive dækket af planter. Besøg planteskolen og se hvilke stauder der blomstrer nu, så der kan blive suppleret op i staudefloden. Der er behov for at give lidt gødning. Stauderne skal præstere meget i de kommende måneder. Mange stauder egner sig til afskæring, så nyd dem både i kolonihaven og hjemme i stuen.

LØG OG KNOLDVÆKSTER

Mange af de forårsblomstrende løgvækster er ved at være afblomstrede. Bræk forsigtigt blomsterhovederne af. Lad stængel og blade visne ned, det sikrer god blomstring til næste forår.

Begonia lægges 10 cm dybt i en let, porøs jord, gerne iblandet fugtigt spagnum (tørvestrøelse). De lægges med 20 cm afstand. *Begonia* kræver sol.

Gladiolus lægges 10 cm dybt på solåbne steder. Afstand 10-20 cm, kan lægges i rækker eller cirkler.

Dahlia lægges med ca. 20 cm jord over knoldene, sæt en pind ved hver knold. Afstanden vil være forskellig alt efter den enkelte sorts udvikling. De fleste kræver 50-80 cm på hver led.

GRÆSPLÆNEN

Giv blandingsgødning N-P-K 3 kg. pr. 100 m², enten når græsset er tørt eller allerbedst i forbindelse med en regnbyge på ca. 10 mm. Gødningsgranulatet skal opløses før det kan trænge ned til græs-rødderne.

VÆKSTHUSET

Fra hovedgrene af vinstokke på espalier udgår de sideskud, der bærer klaserne. Skuddene knibes 2 blade oven for blomsten. Alle senere skud knibes over et blad. Ikke frugtbærende grene opbindes og bruges til hovedgrene, hvis planten tillader det. Afstanden mellem hovedgrene bør være mellem 70-90 cm. Mange ansatte druer kræver også et fyldigt bladløv. Automatiske vinduesåbnere anbringes, så der kan komme luft ind i væksthuset.

AKTIV I HAVEN — JUNI

Af Jann Poulsen

Konsulent i Sydøstfyns kreds

Der kan så småt begyndes at høstes i køkkenhave og væksthuse. Nye kartofler er klar sidst på måneden. Der er blomst i mange af kolonihavens prydbuske. De første roser kommer snart i blomst. Altan-kasserne og krukkerne gøres klar til at der kan plantes sommerblomster. Hækkene klippes. Gennemsnitstemperaturen er 14,3 °C.

HUSK: Juni kan være en regnfattig måned, sørg for at de nye planter ikke mangler vand. Opsaml regnvand, det er godt at vande med.

UNDLAD: Gød ikke jordbærplanterne, vent til først i august når bærrene er høstet og planterne atter gror.

FRUGTTÆER

Nu kan man vurdere om frugthøsten bliver god. Har vejret været godt i blomstringsperioden vil mange frugter være sat. Frugter, som ikke er blevet ordentligt bestøvede, vil falde af. Det er naturligt for hvert år og kaldes også for "junifald". Sidder frugterne for tæt, kan det blive aktuelt at udtynde, så de kan opnå en god størrelse; der må gerne være en

håndsbredde mellem frugterne. Det er altid frugter af en rimelig størrelse, som først forsvinder fra frugtskålen.

Efter beskæring fremkommer der nye skud og nogle af disse bør fjernes, så der kan komme lys og luft i træerne. Når de nye skud er ca. 10 cm lange rykkes de af. Og ved at rykke dem af fjernes knopper, der sidder tæt ved stammen, herved sikres at der ikke fremkommer flere nye skud. Derfor riv, i stedet for klip.

FRUGTBUSKE

Blåbær, tyttebær, tranebær m.fl. kan plantes. Sørg for at plante i en jord med et lavt reaktionstal, pH. I de fleste kolonihaver er det nødvendigt at lave et bed til disse buske. Bedet skal udgraves i ca. 30 cm dybde og i stedet for den fjernede jord fyldes udgravningen med grov spagnum (tørvestrøelse). Herefter plantes

gerne 2 sorter af hver art for at sikre god bestøvning. Bedet gødes i juni med N-P-K gødning. Husk at vande grundigt, nyindkøbt spagnum kan suge meget vand.

PRYDBUSKE

Rhododendron, *Skimmia*, pagodebusk, lyng o.m.fl. er surbundsplanter og kræver sur jord for vokse, så det er nødvendigt at lave surbundsbed med spagnum for at få succes. Når surbundsplanterne er færdige med at blomstre foretages beskæring. Nye skud fremkommer først lige efter afblomstring. Mange af surbundsplanterne tåler kraftig beskæring, det er bedst at klippe tilbage over sidegrene.

HÆKKE

Hækkene i kolonihaverne skal klippes første gang sidst på måneden. Klip helt tilbage på siderne så hækken kan holdes smal. Sørg for at hækken er bredest for neden og bliver smallere opefter. Det er en god ide at spænde en snor når toppen skal klippes. Toppen af hækken bør fremstå fuldstændig lige/vandret.

GRØNTSAGER

De første grøntsager kan høstes. Nye kartofler kan graves op og kvaliteten af nyopgravede kartofler direkte fra kolonihaven er der ingen forretninger, der kan konkurrere med, så nyd dem.

Snart kommer de første jordbær. Sæt en pind ved dem som giver de bedste og største bær, da det er fra disse planters udløbere, at nye planter skal tages til udplantning omkring august.

Der kan sås salat og radiser, så ikke for mange ad gange, så hellere en gang senere på sommeren.

I sidste halvdel af måneden plantes porrer og angreb af porremøl kan undgås. Ligeledes er risikoen for stokløbere lille.

Grønne asparges kan høstes det mest af måneden, herefter skal de have ro, så toppen kan gro frem og sikre et godt rodnet, så der også kan høstes fine asparges til næste forår.

Efter Sankt Hans kan der sås kinakål, ved fremspiring dækkes med insektnet.

STAUDER

Er der plantet nye planter, eller stau-debedet er omplantet, så sørg for at planterne ikke mangler vand. Når de tidligste stauder er afblomstret kan de klippes godt tilbage og der vil fremkomme nye blade, så planten står med grønne blade hele sommeren, ligeledes vil der ofte opstå en ny blomstring.

GRÆSPLÆNEN

Græsplænen klippes jævnlgt. Giv evt. lidt gødning.

VÆKSTHUSET

Agurk og tomat beskæres. Vinens lange sommerskud afkortes. Meloner bestøves.

Når planterne når væksthustaget fjernes toppen. Sørg for god udluftning, brug automatiske vinduesåbnere.

ALTANKASSER OG KRUKKER

Sidst på måneden er risikoen for frost lille og så er det tid at plante sommerblomster.

Der kan evt. plantes i en godt omsat kompostjord, ellers bruges en så- og prikkeljord.

Sørg for godt dræn i altankasser og krukker, så rødderne kan få ilt. Krukker kan med fordel placeres i store underskåle. Det er en fordel at vande i underskålen.

MORFARS FORSOMMERHAVE

Af John Henriksen

Fhv. Slotsgartner

Maj er årets vigtigste måned i morfars prydhave. Jeg er altid meget spændt på hvordan året vil gå. Bliver det en kold og regnfuld sommer eller en sommer med hedebløge og tørke? Det må sommeren og tiden vise. Derfor er det altid meget svært at forudsige hvordan sæsonen vil forløbe i morfars prydhave.

PLANTER I POTTER

I dag forhandles stort set alle planter i potter, dog undtaget de såkaldte hæk- og læplanter, som produceres som barrodede planter. Med planter i potter er resultatet at du kan plante hele året hvis jorden vel at mærke ikke er helt dybfrossen.

Det gode ved planter i potter er også at du kan købe dem med blomster. Det gør det lettere at kombinere farverne, så du rigtigt opnår den ønskede farvesammensætning.

Husk lige at de enårige sommerblomster ikke alle tåler nattefrost. Risikoen for nattefrost er først overstået ca. den 10 juni.

Hvis risikoen for nattefrost er meget overhængende så hav altid noget plastik parat til at beskytte de evt. udsatte sarte vækster med. Våde avissider kan også anvendes i en nødsituation. En let overbrusning med en vandforstøver med koldt vand virker også beskyttende mod lette frostska-der. Husk også at det altid er koldest lige før solopgang, hvor døgnets koldeste periode indtræder.

JORDBUNDSUNDERSØGELSE

Jordundersøgelser er ikke noget jeg får lavet hvert år. Hvis du altid giver din græsplæne og dine blomsterbede et par små drys gødning, fx 1-2 kg NPK-kalk eller kalksalpeter pr.100 m² i den

egentlige vækstperiode, i maj-juni og juli, kan det ikke gå helt galt. Kalksalpeter udstrøs altid når bedene eller græsplænen er fugtig. Så undgås svidningsskader på væksterne. Jeg holder altid øje med farverne på mine *Rhododendron* blade. Hvis der kan konstateres gule bladpartier kan det være tegn på at jordens pH er for højt. Det skal helst ligge på pH ikke højere end ca. 6. Hvis der mangler sphagnum eller svovlsur ammoniak kan det tilføres nu. Når jordens reaktionstal (pH) er for højt fås der udover gulfarvede blade også manglende eller dårlig blomstring.

Ved hjælp af *lakmuspapir* kan du selv checke pH i jorden. Du opløser lidt jord i en kop med vand og lader opløsningen stå et øjeblik, derpå dypes lakmuspapiret i opløsningen og herefter vises farven som indikerer det pågældende pH. Vær også opmærksom på at forkert pH kan give mangan- og magnesiummangel. Denne mangel kan ofte ses i form af gule blade. Brug altid rododendrongødning med mikronæringsstoffer.

FORNYELSE I MORFARS BLOMSTERHAVE

Lige nu brænder jeg efter at lave fornyelser i haven. Der altid nogle plantearter som ikke vil som jeg vil. Det kan være at farverne, højderne

eller blomstringstiderne efter min mening ikke harmonerer. Så kan de fleste planter heldigvis flyttes nu til et sted hvor de passer bedre. Når du ændrer plantesammensætningen så tænk altid på de tiloversblevne planter. Der er altid naboer eller andre i haveforeningen som måske er interesseret i dine opgravede planter. Sæt evt. en seddel op hvor du fortæller, at du har planter tilovers som kan afhentes efter nærmere aftale.

Godt forår i kolonihaven.

Rhododendron er ubetinget en af mine yndlingsplanter. Jeg har dem i alle arter og hybrider. De findes i et utal af farver højder, bladformer og blomstringstider fra februar – marts til juli. Så der er altid nogle rododendron som passer til din have.

ASTRIDS HAVE

Af Tina Baungaard Nielsen

Så blev det endelig forår. Indtil videre har vi mest mærket det i form af regn og slud, men det skal ikke stoppe en haveentusiast fra at glæde sig til det går rigtig løs derude.

Det er forår og familien er taget ud for at se til sommerboligen. Havens fugle er blevet mere højlydte og de ser velnærede ud. Astrid konstaterer tilfreds, at de igen har spist vores hjemmelavede fuglekugler. Da vi begyndte at lave dem i vinter, vidste vi ikke om fuglene overhovedet gad spise dem, men det havde vi nu ikke behovet at bekymre os om. Hver gang vi har været i haven, har der kun hængt snorene tilbage. Det har faktisk også været en god anledning til at komme lidt oftere derud at kigge til huset i det tidlige forår. Nu skal vi jo ud og holde øje med fuglene.

VI GIVER IKKE OP

Selvom det er gået galt to år i træ, har vi alligevel sået chili og sat til spiring i vindueskarmen, men det er al besværet værd, hvis de kommer. I år har vi købt chiliegødning for ligesom at hjælpe planterne lidt på vej.

Vi har også sået, blandt andet squashkerner, så vi kan sætte gang i den årlige konkurrence om, hvem der kan dyrke de største. Astrid venter sig meget af det ny jord, som vi har svoret, at vi skal have hentet på genbrugspladsen. Nu har vi talt om ny jord i flere år, så forventningerne er tårnhøje og det tror jeg sådan set ikke, at selv den fineste jord vil kunne leve op til, men forventningens glæde er der ingen der kan tage fra os.

ASTRIDS FREMTIDSPLANER

Astrid vil gerne lave en hjemmeside, hvor hun giver gode råd om havear-

bejde. Hun har allerede skrevet en række råd ned, der dels er fundet på nettet og dels er erfaret i egen have. Et af de råd, der er baseret på egen erfaring er, at man skal være varsom med at overdosere gødning, for så kan man slå planterne ihjel. Det lærte vi det år, hvor vi kvalte bærbuskene med gødning, fordi vi ikke havde læst brugsanvisningen ordentlig igennem! Vi har stort set ikke turde bruge det siden. Men i år skal det være anderledes. I år vil vi dosere ud fra devisen lidt men godt og et øje på brugsanvisningen.

PLADSBEHOV

Vi er ved at få styr på formen på det ny drivhus, eller hvad man nu kalder et meget lille rum med vinduer. Astrid og jeg har haft store planer for det sted, men vi har måttet sande, at pladsen bliver trang. Det er sin sag at bygge et stort drivhus, når der samtidig skal være plads til trampolin, legehus, gyngestativ og badmintonbane. For slet ikke at tale om vores mindre plantage af juletræer, der er blevet udvidet med endnu et træ i vinter. Vi køber et lille juletræ i potte hvert år, som står ude på opgangen. Planen er, at vi på et tidspunkt skal kunne fælde et juletræ fra egen have, men det ser ud til at have meget lange udsigter.

KLAR TIL HAVEN

I skrivende stund er det snart påske og dermed den tid på året, hvor denne familie forlader lejligheden for at flytte i kolonihaven. Selvom skolevejen bli-

ver en del længere og der skal trampes i pedalerne, så glæder Astrid sig helt vildt til at rykke i haven. Drengene glæder sig til at trampolinen får dug på, så de kan komme op at hoppe igen. Og deres far ser frem til at kunne komme i skuret og bakse med sine ting og sager. Selvom det altid er benhårdt at gøre huset beboeligt, fordi det har været proppet med alle de ting, der ikke kan tåle at overvintre udenfor, så kribler det i fingrene for at få det hele ud på terrassen og komme i gang.

Vi er nogle år endt med at komme lidt for tidligt ud. Jeg husker en påskefrokost, hvor haven var dækket af sne og vi skrev til gæsterne, at de skulle medbringe sutsko for ikke at søle hele den lille stue til med sne og sjap. Men sådan bliver det forhåbentlig ikke i år, hvor påsken ligger, lunt og godt, i april. Lige om lidt er vi flyttet i Astrids have. Vi glæder os.

LIV I HAVEN

Af Jørgen Bech-Andersen
Plantepatolog

Jørgen Bech-Andersen har blik for ting i haven mange af os andre ikke tænker over eller lægger mærke til. Læs og lær om noget af det her.

Hos hassel produceres pollen i de gule rakler.

CITRONSOMMERFUGL

Gonepteryx rhamni

De flagrer allerede rundt i maj måned efter at have overvintret i krat og løv. De tåler kulde på grund af den høje sukkerkoncentration, der virker som frostvæske. Hannen er mørkegul medens hunnen er lidt lysere; sidstnævnte lægger æg på træet *Frangula alnus*, der kaldes tørst efter den ramme lugt af trasket træ, man får frem ved at kradse i barken. Larverne forpupper sig og der ses en ny generation af citronsommerfugl i juli, der så overvintrer.

PÅFUGLØJE

Inachis io

Når sommerfuglen folder sine vinger ud ses et par store øjne, der kunne tilhøre et kæmpedyr. Det er en måde at overleve på. Om vinteren, når sommerfuglen overvintrer i hule træer, hvæser den ad mus og flagermus, der bliver for nærgående. Den overvintrade sommerfugl lever af mælkebøtter og pil. Herefter lægger den æg på brændenælder. De sorte larver med hvide vorter danner et spind som værn mod fugle. Pupperne tager meget raffineret farve efter den bark de sidder på. Sommergenerationen ses ofte på sommerfuglebusk og gærede blomster og lægger æg til en generation der overvintrer.

POLLEN OG POLLENALLERGI

Det er forår og alt grønt, men ikke alle er lige begejstrede. Mange begynder

at nyse og hoste, og øjnene klør og løber i vand, for ca. 15 % af Danmarks befolkning lider af pollenallergi, det vil sige at de er overfølsomme overfor pollen.

Planter kan have insektbestøvning, hvor bier eller andre insekter ved hjælp af duft og honning lokkes til at bære pollen fra blomst til blomst og dermed sikrer bestøvning, frødannelse og slægtens fremtid. De giver ikke allergi. Andre planter har vindbestøvning, hvor pollen i store mængder føres med vinden fra hanblomster til hunblomster, der kan sidde på samme træ (sambo) eller forskellige træer (særbo). Vindbestøvning kan være ret usikker, så der produceres store mængder pollen, der ofte ses som lyse skyer over landskabet.

Allerede i marts-april strækker raklerne sig på hassel og elletræer og pollen udløses på solrige dage. Elm ses i april og birk sender kaskader af pollen fra hanraklerne af sted i maj. Græs og bynke ses i august. Alt efter klima kan

pollenperioden forekomme tidligere eller senere.

Symptomerne hos patienterne udløses af histaminer. Ofte ses såkaldte krydsreaktioner hvor pollen kun giver allergi ved samtidig indtagelse af frugt eller nødder. Det kan derfor være vanskeligt at finde ud af hvilke træarter, man skal undgå at plante og hvilke næringsmidler, man skal udelukke. Dansk Metrologisk Institut DMI foretager målinger af pollenforekomst i luften, idet de har et apparatur, der suger en kendt mængde luft ind over en klæbrig strimmel, hvor pollenmængde og pollenart dagligt bestemmes. For birk anses eksempelvis 30 pollen pr. m² for lavt, 30-100 for middel og over 100 for høj. Resultaterne publiceres i dagens vejrudsigt i TV og i aviser.

I Dag findes der vacciner og forskellig medicin, fx antihistaminer, der kan forebygge eller mildne de forskellige symptomer.

Elletræets gullige rakler producerer pollen. På billedet ses samtidig udvoksede ellekogler fra året før.

På billedet ses både en citronsommerfugl og en Påfugløjle.

TIL HAVEN

ILDKRONE

Ildkrone er en god plante til krukker og den blomstrer fra maj og til september. Kan udplantes i kolonihaven som sommerblomst. Planten kan blive omkring en meter høj når den opbevares frostfrit fra år til år. Ildkrone findes i mange forskellige farver. Planten er frodig, så vand og flydende gødning skal den have.

Ildkrone hedder *Lantana camara* og stammer fra tropisk America.

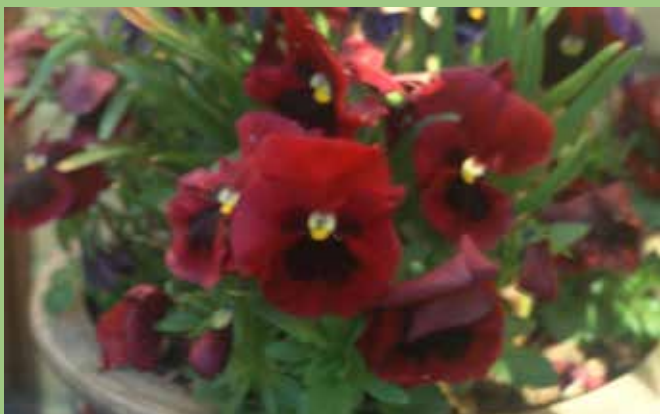
— Jann Poulsen

HAVEAZALEA

Haveazalea er en surbundsplante, som er løvfældende. Kalles også for løvfældende *Rhododendron*. Gul azalea har en meget fin duft i forbindelse med blomstringen i forsommeren. Planter gerne i forgrunden af et surbundsbed og bliver omkring 1 meter høj. Der er mange forskellige farvenuancer at vælge i mellem.

— Jann Poulsen

STEDMODER

Stedmoder er en god udplantningsplante som findes i mange farver og blomstrer hen på sommeren. Den kan plantes i krukker og altankasser men kan også bruges som etårigt bunddække. Stedmoder sås i mistbænk i juli og er klar til udplantning i august, hvorefter den vil blomstre til foråret. Dækkes evt. med grangrene i en frostperiode.

— Jann Poulsen

HUSK INSEKTNETTET

Insektnet forhandles også under navnet bionet eller kålnet. Det er et finmasket net, der holder skadedyr ude uden at øge temperaturen som en fiberdug gør det. Det er lidt dyrt men til gengæld holder det i op til 8 år, hvis man passer godt på, at det ikke får huller. Man kan med fordel gå flere sammen om at købe en hel rulle og skære stykker af i længder, der passer præcist til de bede, der skal dækkes. Nettet forhandles i forskellige bredder og det skal helst være ca. 3 gange så bredt som bedet, så der er plads til, at planterne kan opnå fuld størrelse og der er et stykke at lægge sten på hele vejen rundt i kanten. Det er vigtigt, at det slutter helt tæt, så skadedyrene ikke kan trænge ind. Man kan bruge buer af elektrisk ledning til at holde nettet oppe med, hvis man synes, at det tynger planterne. Insektnet er særligt effektivt mod kålflue, kålmøl, og kålsommerfugl i kål og gulerodsflue i gulerødder.

— Mia Stochholm

NY HAVEKLUB

Første marts startede havemanden og havebogsudgiveren Claus Dalby sin nye Haveklub. Her åbnes en helt ny verden med en ny inspirationsvideo hver uge og et ugentligt nyhedsbrev. Der er tre abonnementsstyper: Basis, Sølv og Guld. Guldmedlemmerne får mulighed for at besøge Claus Dalbys have og sølv- og guldmedlemmerne inviteres til et årligt foredrag. Mere på www.clausdalbyshaveklub.dk.

— Hans Preilser

ALUZINK TIL INDRAMNING OG INDELING

Vitavia markedsfører nu et helt nyt look med højbede og f.eks. brændeskjul udført i aluzink. Modulerne kan også anvendes som rumdelere mellem terrasse, plæne og andre dele af haven. Konstruktionen med moduler gør det nemt selv at forme sine bede i de størrelser, man ønsker. Materialet er Zinkalume, som er vedligeholdelsesfri plader af stål med belægning af aluzink. Pladerne kan være lige, runde eller buede, så man nemt selv kan sammensætte sine egne specielle bede og de samles med en medfølgende popnitte-pistol. Se mere om forhandlere og priser på www.opj.dk.

— Hans Preilser

SMÅ STENBEDE

Mange kolonister elsker stenpartier; de kan enten være store eller små.

Det mest almindelige er at se små partier med smukke evt. blankslebne sten hvor imellem der er plantet små dekorative og farvestrålende såkaldte stenhøjsplanter. Til denne gruppe hører en af de absolutte smukkeste og bedste stenhøjsplanter med det botaniske navn *Gentiana* og det danske navn ensian. Der findes stort set vilde *Gentiana* i alle verdensdele sågar også i Danmark. Den er meget almindelig i de europæiske Alper. Husk at på mange lokaliteter er den totalfredet og må ikke graves op. *Gentiana* findes i krybende og lave arter i farverne blå, hvid og gul. Den blomstrer i løbet af sommeren. Nogle af arterne kan være lidt vanskelige at dyrke indtil plantens livsrytme er kendt. Jeg anbefaler at du prøver *Gentiana*.

— John Henriksen

ÆBLETRÆER

Æbletræer er smukke når de blomstrer. Og kommer der ikke frost i blomstrings-tiden og der er andre æbletræer i nærheden til bestøvning, kan resultatet ses i juni. Er der sat for mange frugter kan der foretages en udtynding, så der er ca. en håndsbredde mellem frugterne, det sikrer store æbler. Udtynding kan forgå sommeren igennem.

— Jann Poulsen

VIBEÆG

Vibeæg, *Fritillaria meleagris* er en løgvækst som vokser vidt omkring i Europa i skovlysninger. Løgene kan købes om efteråret og vil så blomstre omkring maj. Vibeæg findes i flere sorter og derfor også i flere blomsterfarver. Stænglen bliver 30-40 cm høj, blomsterne er klokkeformede.

— Jann Poulsen

SMART VANDINGSSYSTEM

Fiskars gør vanding til en leg med sit nye, revolutionerende vandingssystem Waterwheel. Væk med snoede slanger og ustabile vandere og ind med et nyt system, der ligger fladt på plænen, hvilket giver dig 360 graders fri bevægelse. Slangehjulet vejer 3.5 kilo og indeholder et rum til tilbehør. Udstyret kan kombineres med andre produkter. Waterwheel er udstyret med en sprøjtepistol og en højkvalitetsslange. Gå ind på hjemmesiden for at se hvilke produkter, der matcher din have. Med de nye havesprinklere kan du spare op til 20 % af dit vandforbrug. Se mere om produkter og priser på: www.fiskars.dk

— Hans Preilser

KEJSERKRONE

Kejserkrone, *Fritillaria imperialis*, er en løgvækst der findes i forskellige hvide, gule og røde farver. Blomstrer omkring maj. Stænglerne kan blive ca. 1 meter høje og i toppen af stænglerne fremkommer blomsterne.

— Jann Poulsen

FORÅRSKLARGØRING AF TRÆVÆRK

Fem gode råd til at forårsklargøre dit træværk efter vinteren

- > Fjern grønne belægninger i god tid. Brug f.eks. husrens fire til fem dage, inden du skal male.
- > Overfladen skal være ren. Efter algerne er rensset af skal overfladen vaskes med almindelig malergrundrens.
- > Vandet skal væk, så se efter, om vandet frit kan løbe væk.
- > Overfladen skal være tør, så vent med at male til temperaturen er over 5 grader eller helst 10 grader.
- > Er du i tvivl så tøv ikke med at spørge din lokale farvehandler til råds.

— Hans Preilser

ALGEMIDDEL

Væk med de grønne alger, som lægger sig som en irriterende grøn belægning på havemøbler og terrasse og som sætter sig som grimme pletter på dit sommertøj. Alger angriber steder, hvor der er fugt og skygge. Du kan bruge vand, sæbe og gulvskrubbe; det er hårdt og tilbagevendende arbejde. Du kan også bruge Algefri som er baseret på naturligt mættede fedtsyrer. Fedtsyren har den egenskab, at den punkterer algerne celler, hvorefter de nedbryder sig selv. Det virker efter et par timer eller dage, afhængig af vejret, og når algerne er blevet sorte, giver du dem en tur med haveslangen. Produktet hedder Algefri og markedsføres af Ecostyle, www.ecostyle.dk. 0.5 liter koncentreret kan fås for 129.95 kr., 1.0 liter koncentreret for 99.95 kr. og 750 ml klar til brug for 39.95 kr. Fås i førende planteskoler, plante-og havecentre.

— Hans Preilser

GODE BØGER

Af Hans Preisler

Konsulent i vestsjællands kreds

OPDATERET HAVEDESIGN

Design din have er anden udgave af den første for ni år siden. Bogen er opdateret med

de nyeste trends og mange nye fotos. Vi taler her om en grundbog i have-design som trin for trin gennemgår den proces, det er at tegne en have. Bogen er fyldt med ideer og inspiration, faktuelle tips og praktiske henvisninger. Vi får hele forløbet fra man står og kikker udover haven og tænker hvad nu, til man står med en færdig haveplan efter overvejelser, opmåling, skitser, planer samt farve- og plantevalg. Her får vi gode råd og svar: Hvad skal haven kunne, hvordan måler jeg op og tegner en haveplan, hvad skal der laves om og hvilke planter passer hvor. Bogen er fyldt med flotte fotos og tegninger, så man kan let komme i gang. En flot havebog til kolonisterne.

Design din have

Birgitte Busch og Nina Ewald
Forlaget Nice
192 sider for 299.95 kr.
vejledende.

HUS MED PLANTER

Hus med planter starter med huset, fortsætter med lev med dine planter, kend dine planter, nær dine planter og

del dine planter. Så kort kan det siges, men bag ved overskrifterne gemmer sig en dyb viden om sukkulenter, luftplanter og kaktus i huset. Vi får forklaret fagudtrykkene, vi får en professionelt informerende tekst om alt om planterne og vi får en perlerække af flotte fotos. Vi slutter med det grønne hus, den helt rigtige plante til det helt rigtige sted, og sammenkomsten, at skabe, dele og fejre. Bogen kan anbefales kolonister, der også interesserer sig for planterne i huset.

Hus med planter

Caro Langton og Rose Ray
Gyldendal
224 sider for 299.95
vejledende.

DEN NATURLIGE HAVE

I Den naturlige have af britiske Noel Kingsbury slår han et slag for en havebeplantning, der

tager hensyn til både dyreliv og miljø i haven og som samtidig benytter sig af de seneste trends uanset størrelsen på din have. Her er flere inspirerende afsnit: Designtricks til små haver, planter i flere niveauer, planter til små haver, lodret beplantning, små reservater til dyrene, bæredygtige små haver og til sidst beholdere til små haver, køkkenhaven og plantevalg. En flot bog især for haveejere af små haver med oplysende tekster og flotte fotos. En god ide for kolonister..

Den naturlige have

Noel Kingsbury oversat af
Lars Thomas
Gyldendal
208 sider for 299.95 kr.
vejledende

I FORBIFARTEN

Af Carsten Juul,
Konsulent i Aarhuskredsen

Man hører ofte, at der ikke er nær så meget fantasi blandt kolonisterne som tidligere. Det modbevises af disse billeder, som Carsten Juul har set på sine mange besøg i haveforeningerne. Se på dem, nyd dem og bliv inspireret.

BUEGANGE GØR NOGET FOR HAVEN

Denne buegang viser med al tydelighed buens betydning. Man fornemmer, der er noget i den anden ende men man ved ikke hvad. Man er nødt til at gå videre for at finde ud af det.

HAVELÅGE DER INDBYDER TIL LIV OG GLADE DAGE

Bag denne låge kan de lide at tingene blomstrer og en ting er sikkert, børnene er flyttet hjemmefra, ellers ville det aldrig være gået med krammeløven.

FLOT HAVEGANG

Der er ingen tvivl om denne havegang, der går fra låge til huset. Den er flot og farverigt kantet med Tagetes. Det er fint med skridtafstand mellem fliserne og flisen, der er lagt imellem som bunddække.

HYGGE LIGT FUGLESKRÆMSEL

Farveglæden fornægter sig ikke ved påklædningen af dette fugleskræmsel, som måske nok kan skræmme fugle væk, måske fordi det leder tankerne hen på en kolonist, der er i fuld gang i haven.

PRAKTISK OG NÆSTEN DEKORATIV BRUSER

Man skal se godt efter før man opdager, at dette er en bruser, der opvarmer vandet med en solcelle.

Lyden af foråret...

Biernes summen, lidt klirren fra kaffestellet hos den ene nabo, terrassen kalder, og så pludselig: Luften flenses af et højlydt "Wrrrrraaaaaaa!!" Den anden nabos plæneklipper er netop igangsat og freden er forbi...

Se filmen om STIHL Compact-serien

Men sådan behøver det ikke at være!

Firmaet STIHL, som nok er bedre kendt for deres larmende motorsave, har netop lanceret en lang række batterimaskiner, der er perfekte til havebrug. Lad os slå det fast: Støjniveauet er exceptionelt lavt, og det er uanset om man kigger på hækkeklipper, trimmer, motorsav, løvblæser eller sågar plæneklipperen i de nye serier.

Hos STIHL har man mottoet "Keine Kompromisse", og de går ikke på kompromis i det nye sortiment, der reelt set består af 2 batteriserier:

Lithium-Ion: En lækker serie med integreret 18V batteri og et slankt, moderne design, der gør disse maskiner særligt brugervenlige. De oplades ganske som en mobiltelefon, og er klar til start efter et let tryk på knappen. I serien finder du både hækkeklipper, trimmer samt en effektiv løvblæser.

En sikkerhedsnøgle sikrer at maskinen ikke kan startes utilsigtet.

Det er altid let at se hvor meget batteri, der er tilbage på maskinen.

COMPACT: I denne serie finder du noget større maskiner, alle designet med udtage- ligt 36V batteri, der kan benyttes på kryds og tværs i alle maskinerne i samme serie. Denne serie er til dig med den større private have, som kræver lidt mere. Udvalget er tilsvarende stort: Hækkeklipper, løvblæser, trimmer, plæneklipper samt flere modeller indenfor motorsave.

I Compact maskinerne kan batteriet tages ud, og benyttes i andre maskiner i samme serie.

Det er altid let at se hvor meget batteri, der er tilbage på batteriet.

FAKTA

Find forhandler: STIHL forhandles udelukkende hos faghandlen, som altid kan vejlede dig til den maskine der dækker dit behov.

Du finder flere informationer og din nærmeste forhandler på www.stihlbatteri.dk

Batteritype: Alle batterier er Lithium-Ion batterier med lang levetid.

Ens for alle STIHL batterimaskinerne er gennemtænkt ergonomi og lydsvage maskiner med særdeles lav vægt. Specielt den lave vægt er et stort plus, når der skal arbejdes længe i haven.

STIHL®

VIKING®

Find nærmeste forhandler på: www.stihlbatteri.dk

BROCCOLI FOR BEGYNDERE

Af Mia Stochholm

Indehaver af urtehaver.dk

Hvis erfaringen med hjemmedyrkede hovedkål er ugenkendelige larveplagede tingester på størrelse med en knytnæve, kan man prøve at dyrke broccoli. De har en kortere udviklingstid og er knap så krævende som hovedkål men lige så sunde og smagfulde.

Broccoli stammer fra Middelhavet, hvor den har været dyrket siden romerriget. Den kom ikke i de danske haver før omkring 1920, og først sidst i 1950'erne blev den tilgængelig i handelen. Man kaldte den for aspargeskål, sandsynligvis fordi de første sorter dannede flere og længere stilke, som mindede om asparges. I dag dyrkes kommercielt stort set udelukkende den etårige broccoli, der danner ét stort grønt hoved og enkelte sideskud, som sjældent høstes til salg. I hobbyhaverne er sorterne med mange sideskud og flere farver igen ved at vende tilbage, sandsynligvis fordi høsttiden er længere, og de dermed er bedre egnet til selvforsyning.

DYRKNING

Broccoli trives i en fugtighedsbevarende og næringsrig jord med en pH på 6.5-7. Den er bedst egnet som sensommer- og efterårsafgrøde, da den stresses af varme og tørke. Den bør derfor udplantes lidt senere end de fleste andre kål – omkring midt i juni. Man kan strække høstsæsonen ved at vælge sorter, der danner mange sideskud, så der også er noget at høste efter det store hoved i midten er høstet. Det vil sige, man skal undgå hybriderne, der ofte kun danner ét stort hoved.

Afstanden mellem planterækkerne bør være 50-60 cm som for andre kål. Planter man i forbandt, kan der være tre rækker i et 120 cm bredt bed. Jo større afstand jo mere glæde får man af sideskuddene senere på året.

VANDING

Da broccoliplantens rodsystem er lidt svagere end hos andre kål er den mere følsom for udtørring. Det er altafgørende for et godt resultat, at den ikke mangler vand. De vigtigste tidspunkter for vanding er lige efter udplantning og ved hoveddannelse. Man kan forebygge, at jorden tørrer ud omkring planterne ved at dække jorden med et tykt lag plantemateriale eller underså med eksempelvis jordkløver.

GØDSKNING

Broccoli er mindre næringskrævende end hovedkål og ligger gødningsmæssigt i kategori med selleri og porrer. Der skal være gødning til hele sæsonen, læg derfor gerne kompost på ad to omgange og regn med 1-2 liter per plante per gang. Komposten skal være næringsrig det vil sige lavet af husholdningsaffald eller dyremøg. Den første kompost lægges ud, når planterne er i god vækst cirka en måned efter udplantning og igen når hoveddannelsen starter. Gøder man med lupinskaller eller andet ikke-strukturholdigt, er det vigtigt at dække med noget mere strukturholdigt som græsafklip eller ukrudtsplanter uden spiredygtige frø for at undgå udtørring.

Den første kompost tilføres cirka en måned efter udplantning.

Efter det store broccolihoved er høstet pibler det frem med sideskud, der kan høstes 1-2 gange om ugen.

SÆDSKIFTE OG BLANDINGSKULTUR

Det gælder for broccoli som for andre kål, at der altid bør være 5 dyrkningsfrie år mellem dyrkningen for at mindske risikoen for kålbrok. Vælger man at bruge blandingskultur kan man blande med afgrøder som porrer, selleri, bønner og ærter, der fungerer godt med broccoli. Opstår der alligevel huller kan man altid fylde ud med sommerblomster for at tiltrække nyttedyrene. Broccoli angribes af kålflue, jordloppe og kålsommerfuglens larver. Det kan forebygges ved at dække med insektnet, der slutter tæt helt nede ved jorden lige efter udplantning og helt indtil efteråret, hvor de sidste larver af kålsommerfuglen er væk.

RABARBER, DET EKSOTISKE LOOK I HAVEN

Af AneMette Olesen
Haveskribent

Rabarberplanten er en ældgammel kulturplante, der i over 5000 år har været anvendt som lægemiddel af Kineserne.

Det var lægerabarber (*Rheum officinale*) der var en af de første rabarberplanter som blev introduceret i de europæiske klosterhaver og den tørrede og pulveriserede rod blev brugt som probat afføringsmiddel. Pulveret skulle røres op med vand og drikkes og dette pulver er solgt fra apotekerne langt op i vor tid. Haverabarber *Rheum rhaponticum* er en af forsommerens mest populære urter til desserter og bagværk. Denne plante er først kendt i haverne herhjemme i 1800-tallet og derfor en forholdsvis ny køkkenurt i forhold til f.eks. kål og løg.

KENDETEGN OG ANVENDELSE

Alle rabarber er stauder med tykke rhizomer og meget store, håndlappede blade og lange stængler. Blomsterne er enten rødlige eller hvide og fremkommer i en rigt forgrenet blomsterstand. Frugten er en trekantet nød.

En veludviklet rabarberplante kan blive mandshøj og omfangsrig og får planten lov at blomstre kan den blive en smuk

solitærplante, der fortjener at blive set. Hvis man vil satse på høst af de sprøde, sure stængler må man skære blomsterstanden bort så snart den skyder frem. Herved levnes der kræfter til flere stængler. Den uåbnede blomst har dog også haft kulinarisk værdi. Den blev kogt uåbnet og spist med smør til ligesom blomkål, men smagen er sur. Der kan høstes sprøde stilke frem til Sct. Hans hvorefter planten trænger til et for-tjent hvil og så kan der høstes lidt igen i august og september.

Gamle rabarberplanter kan deles, hvilket kan gøres når planter er over 4 år gamle. En rabarberklump bør være mindst 15 cm i diameter før den deles.

Der findes flere sorter at vælge imellem på planteskolerne. De tidlige sorter, der måske allerede kan høstes af i april, er sorterne 'Victoria', 'Elmsfeuer' og 'Timperley Early'.

Rabarber, der er fine at fryse ned og gemme til tærter og kompot er f.eks. 'Vinrabarber' og 'Valentine' samt 'Canada Red.' Vil du have sorter med lavt oxalsyreindhold bør du spørge efter 'Jordbærrabarber' og 'Elmblitz'.

TIL STAUBEDET OG TERRASSEN

Til staudebedet kan vi dyrke prydrabarber (*Rheum palmatum* og *Rheum emodi*). Den minder meget om lægerabarber i vækst, men der er forskel på blomsterfarven der er hvid hos lægerabarber og rødlig hos prydrabarber. Denne rabarber kan blive over to meter høj og med kraftige, fligede blade.

En rabarber kan tage sig godt ud i en krukke på terrassen, hvor man bedre kan se de smukke røde stilke.

DYRKNING

Alle rabarberplanter trives bedst i en fugtig og muldrig jord i fuld sol eller med let skygge og den behøver næsten ingen pasning men vil dog have godt af en dyne af blade omkring sig for vinteren og et nyt lag kompost hvert forår. Hvis en rabarberplante begynder at blive mindre i vækst og få færre blomster er det på tide at plante den om. Dette kan gøres om efteråret eller om foråret før planten får vokseværk. Beregn en afstand mellem hver plante på mindst 1-1,5 m.

RABARBERKAGE

5 dl hvedemel (heraf 1 dl klid)
3 tsk. bagepulver
100 g smør
150 g rå sukker
3 dl mælk
6 stilke rabarber
kanel sukker
rasp

Bland mel og bagepulver og hak smørret i. Tilsæt sukker og mælk og saml dejen. Skær rabarberne i små stykker og tryk dem ned i dejen. Drys med kanel sukker. Bag kagen ved 225 grader ca. 30 minutter.

GAMMELDAWS RABARBERBRØD

4 skiver franskbrød
4 spsk. sukker
350 g rabarber
1/2 tsk. kanel
1/2 tsk. vaniljesukker
1 spsk. smør
1 æggehvide
2 spsk. sukker

Skær rabarberen ud i små stykker og drys med sukker der er blandet med kanel og vanilje. Opvarm det i ovn eller i gryde med lidt væde til rabarberen er mør. Rist brødsiverne og smør lidt smør på. Fordel den møre krydrede rabarber på hver skive. Pisk æggehviden stiv, kom sukkeret i og pisk det til marengs. Fordel marengsdejen over de fire brødsiver og kom dem i en ovn ved 225 grader til marengsmassen er blevet gylden i toppen.

RABARBER MED VANILJE

1 kg vinrabarber
250 g sukker
3 dl vand
2 stænger af vanilje
75 g mandler.

Skær de rengjorte rabarberstilke i 2 cm lange stykker og kom dem i en ildfast skål. Kog sukker med vand og kornene af to flækkede stænger vanilje. Hæld lagen kogende over rabarberstykkerne og lad det køle af. Tilsæt smuttede hakkede mandler og server desserten med flødeskum.

RABARBERMOUSSE

500 g rabarber
300 g sukker
kornene fra 1 stang vanilje
125 g friske jordbær
2 æggehvider
1 1/2 dl piskefløde
50 g snittede mandler

Snit skyllede rabarberstilke i skiver og kog dem med sukker ved svag varme. Purer det gennem en sigte eller kom dem i blender. Kom halvdelen af jordbærrene i skivede eller mosedet. Læg husblæsen i koldt vand og smelt den i lidt saft af rabarber eller citron. Hæld den smeltede husblas i rabarbermassen mens der røres. Pisk æggehvider og piskefløde stiv hver for sig og vend først hviderne og dernæst flødeskummet i. Kom rabarbermoussen i en skål og pynt med resten af jordbærrene samt snittede mandler.

VELKOMMEN

TIL EN VERDEN AF MULIGHEDER

Naturens eget håndværk
Besøg vores udstilling med
ca. 50 huse - vi har altid åbent!

Ønsker du en hus-snak, så kig forbi
i vores åbningstider - se herunder.

SØLUND

Sølund Huse har mange flotte havehuse og pavilloner
til hjemmehaven eller kolonihaven.

For os er kvalitet og service en naturlig del af vores hverdag.
Så trygheden og nydelsen kan blive din hverdag.

PAVILLONER : GARAGE/CARPORT : REDSKABSHUSE : HAVEHUSE : LEGEHUSE

MANDAG-FREDAG KL. 8:00-16:00 : LØRDAG KL. 10:00-12:00 : INFO@SOLUNDHUSE.DK : WWW.SOLUNDHUSE.DK

SØLUND

SØLUND HUSE : OVERBY SKOVVEJ 3 : 8732 HOVEDGÅRD : TLF.: 75 66 28 75

AFHÆRDNING AF SMÅPLANTER

Af Mia Stockholm

Indehaver af urtehaver.dk

Det er et stort skift for en plante at blive flyttet fra de beskyttede forhold i et væksthuse til at blive udsat for vej og vind i køkkenhaven. Derfor skal skiftet foretages nænsomt og gradvist.

Det er ofte, man ser forkrøblede agurkeplanter stå udsat for vind og kulde i supermarkederne lang tid før det ideelle udplantningstidspunkt. Problemet for mange haveejere er, at hvis man venter for længe, kan man risikere, at planterne er udsolgt. Hvis ikke man selv har mulighed for at forkultivere, må man i det mindste sørge for, at de planter, man har anskaffet, opbevares forsvarligt, førend de plantes ud.

GRADVIS TILVÆNNING

Planter, der er opvokset i et væksthuse, er vænnet til en forholdsvis stabil temperatur, jævn vandforsyning og beskyttelse fra skarpt sollys og vind. Nogle er måske lidt ranglede og skrøbelige, fordi de ikke har fået nok lys under væksten. Hvis man sætter disse planter udenfor vil de, afhængig af vejret, blive solskoldede, forblæste og få kuldechok. Det vil ses i form af ændret bladfarve og vækststandsning. Derfor skal planterne afhærdes/akklimatiseres en til to uger før udplantning på en beskyttet plads – eventuelt op ad en sydvendt mur i læ eller i en mistbænk, der gradvist åbnes. Det ideelle vejr til afhærdning er vindstille, overskyet og uden risiko for nattefrost. Hvis man vil være rigtig god ved planterne kan man starte med at sætte dem ud om dagen og tage dem ind om natten. Man kan også bruge fiberdug i starten af afhærdningen hvis sol og vind er for kraftig og gradvist tage den af

henover et par uger. Efter afhærdning bliver planterne mere stive og kompakte og er således mere rustede til livet i køkkenhaven, hvor de ud over vejrforholdene også vil blive udsat for sygdomme og skadedyr.

OMPOTNING

Hvis udsigten til udplantning på grund af vejret tager længere tid end først planlagt, kan det blive nødvendigt at potte planterne om, så de ikke går i stå i væksten. Har planterne stået for længe i potten, kan de blive pottebundne. Det vil sige, at rødderne er begyndt at følge pottens kant i cirkler i søgen efter næring. Hvis rødderne er gået i cirkler er de ofte blevet brune og ikke til gavn for planten. Man hjælpe planten på rette

vej ved at løsne det filtrede rodnet med fingrene og fjerne de brune rødder, så den kan starte på en frisk.

UDPLANTNING

Det ideelle plantevejr er overskyet med udsigt til regn. Hvis ikke vejrguderne opfylder disse betingelser kan man dække med fiberdug i starten efter udplantning, det vil ud over at give lidt ekstra varme til kolde forårsnætter også yde skygge i løbet af dagen og holde harer og fugle væk, som kan gøre store skader på nyudplantede småplanter. Plantehullerne vandes grundigt, før planten kommer i, herefter er det kun nødvendigt at vande ved kraftig sol og blæst (især på sandjord) indtil planten har fat, da det er vigtigt, at rødderne kommer i gang og begynder at søge nedad. For hyppig vanding kan give et overfladisk rodnet, der gør planten sårbar over for tørke.

Man kan lave en beskyttet plads til afhærdning af småplanter med skyggenet, der vil skærme for vind og sol.

Solcelleanlæg skræddersyet til kolonihavehuset

Når man har et kolonihavehus, kan man nyde udendørslivet i fulde drag. Det gælder den grønne græsplæne, terrassen og nyttehaven, og det gælder det sociale liv, som blomstrer så smukt i kolonihaverne. Det ustabile danske sommervejr medfører dog ofte, at man må holde sig indendørs, og selv om det primitive liv i kolonihavehuset er en del af charmen, er det trods alt rart, hvis der er en vis komfort i huset.

Som for eksempel noget så grundlæggende som elektricitet. Mon ikke vi alle sammen værdsætter at have et køleskab, hvor ens mad og drikkevarer altid er kolde, at man kan tænde lyset, når det er mørkt, eller at man altid kan sætte strøm til tv'et, telefonen eller computeren. Det er bekvemligheder, som er svære at undvære, også når man befinder sig i et skønt og hyggeligt kolonihavehus.

ENKELT OG SIMPELT

Det kan både være en voldsom økonomisk udskrivning og et stort arbejde at få trukket og etableret el i sit kolonihavehus. Men vælger man i stedet et moderne solcelleanlæg fra Viva Energi, kan man enkelt, simpelt og langt billigere få etableret et anlæg, der kan levere den nødvendige elektricitet til ens hus.

Viva Energi laver — som nogle af de eneste på markedet — unikke solcelleanlæg, der er tilpasset fritids — eller kolonihavehuset. Det betyder, at deres modeller både i pris, kapacitet og størrelse passer perfekt til kolonihavehusets helt specifikke behov.

Anlæggene er alle sammen dimensioneret, så man benytte boligen det meste af sommeråret, og de forskellige modeller kan — afhængig af kapacitet — levere el til det meste. De prisvenlige modeller, der starter ved 3.600 kr., kan klare at sætte strøm til lys, pc'ere og mobiltelefoner, mens de dyreste modeller giver el til vandvarmeren, køleskabet, støvsugeren, hækkeklipperen med flere. Viva Energi skræddersyr også solcelleanlæg, så de passer fuldstændigt til ens helt personlige behov.

BEREGN FORBRUG

Når man skal vælge anlæg, skal man i første omgang kigge på, hvor ofte man lægger vejen forbi kolonihavehuset. Det gør en markant forskel, hvis man kun benytter huset i nogle få sommerweekender, eller om man vælger at bosætte sig hele sommeren.

en illustreret dansk installationsvejledning. Anlægget er samlet på én plade, hvor man blot tilslutter solcellepanel og batteri. På pladen er der en almindelig 230V stikkontakt, så man nemt kan fordele strømmen rundt i huset. Det er langt billigere end at få en nettilslutning, som koster i omegnen af 30.000 kr. Ved solcelleløsningen undgår du også løbende abonnement og elregning. De færdige pakker med solcelleanlæg koster fra 3.600 kr. og opefter. De mest populære anlæg koster omkring 10.000 — 12.000 kr. Viva Energi kan finansiere købet fra under 200 kr. om måneden.

Kontakt Viva Energi, hvis du søger et individuelt tilpasset solcelleanlæg med en færdig 'plug n' play' pakkeløsning, som er nem at montere og er i en solcellepanelkvalitet, der ikke er set tidligere til så billige priser.

Hvis man er i tvivl om, hvad ens forbrug af el vil ligge på fremover, kan man på siden www.vivaenergi.dk/forbrug få beregnet ens forventede forbrug ud fra det udstyr, man regner med at benytte. Lægger man det sammen med tiden, man regner med at bruge i kolonihavehuset, er det meget enkelt at finde det helt rette anlæg.

NEMT AT KOMME I GANG

Det er uhyre nemt at komme godt i gang med et solcelleanlæg fra Viva Energi. De leverer en færdig pakke, hvor der medfølger

Hvis du drømmer om at få strøm til lys, køleskab, mobiltelefon eller tv i dit kolonihavehus, kan du nu få effektive solcelleanlæg, der er tilpasset de specielle behov i husene.

KÅLSOMMERFUGLENE ER SMUKKE FLYVERE, MEN ...

Af John Norrie
Konsulent i Nordsjællandskredsens

De ser smukke ud, som de flakser omkring i haven i deres søgen efter blomster med et overskud af nektar eller måske snarere en mage. De kan flakse noget så elegant rundt om hinanden under deres kurtisering. Men turen genne luften kan også være en jagt på et egnet sted at lægge sine æg.

FORSKELLIGE KÅLSOMMERFUGLEARTER

Vi har 3 forskellige arter af kålsommerfugle: Stor kålsommerfugl, lille kålsommerfugl og grønåret kålsommerfugl. Det er kun larverne af stor og lille kålsommerfugl, der generer os. Stor kålsommerfugl er den største med et vingefang på 50-65 mm. Den kendes særligt på den skarpt afgrænsede sorte tegning på forvingespidsen. Første generation flyver fra først i maj til midt i juni. Anden generation flyver fra midt i juli til ud på efteråret men med kulmination i august. Stor kålsommerfugl lægger gerne sine æg på vores kålplanter. Æggene lægges på undersiden af kålbladene i større og mindre hobe. Æggene er gule og aflange. Efter 10-12 dage klækkes larverne, som straks begynder med at æde deres æggeskal, hvorefter de begynder at gnaske løs på kålbladene. Larverne

er lette at kende på deres hårede krop med mørke sider og gule bånd ned ad ryggen. Larverne er selskabelige og i løbet af nogle uger er der kun ribberne tilbage på kålplanten.

Den lille kålsommerfugl har et vingefang på ca. 45 mm. Den kendes på sin grålige tegning på forvingespidsen. Der er lidt forskel på han og hun, hvor hunnen oftest har mere markante pletter på vingerne og er mere gullig i farven. Første generation (den overvintrende) begynder at flyve først i maj til og med juni. Anden generation flyver allerede fra juli til ind i efteråret. Lille kålsommerfugl lægger sine æg enkeltvis og meget gerne på undersiden af kålbladene. Efter nogle dage klækkes larven, der straks æder æggeskallen, hvorefter den begynder med at gnave huller i kålbladene. Den kan gnave huller ind i kålhovedet. Larven er grøn og let håret og optræder ikke socialt som den store kålsommerfugls larve.

For begge arters vedkommende er sensommerbestanden 5-10 gange større end forårets bestand.

DIPEL

Kålsommerfuglene er smukke flyvere, men larvernes glubende sult er ikke velkommen. Mange har prøvet insektnet, som er effektivt, hvis bare man husker, at der SKAL være lukket til over det hele, hele tiden.

Den letteste mulighed er at bruge biologisk bekæmpelse med bakterien *Bacillus thuringiensis* var. Kurstaki. Bakterien er meget effektiv og får sommerfuglelarverne til at stoppe med at æde efter få dage, hvorefter de dør. Produktet hedder 'Dipel' og forhandles som væske. Bare 10 ml opløses i 5 l vand, som sprøjtes ud på kålbladenes over- og underside. Dipel er mest effektiv ved små larver. Men jeg havde stort held sidste sommer ved større larver. Der vil altid være larver af forskellig alder og størrelse. Dipel er godkendt til økologisk dyrkning. Bakterien findes naturligt i vores natur og er uskadelig for havens fugle og os mennesker.

DIPEL KAN KØBES

Jeg køber Dipel ved plantehandleren eller over internettet på følgende adresser.

www.nyttedyr.dk
www.bioproduction.dk

Det koster omkring 195 kr. pr. portion og kan købes i perioden 1. april - 30. september.

LØGBLOMSTERNES PARADIS – KEUKENHOF

Af Grethe Bjerregaard
Redaktør

Fra begyndelsen af 1600tallet og til nu har Holland været verdensledende med hensyn til blomsterløg i alle afskygninger. Fra Holland kommer nyhederne og i dele af Holland står gader og kanaler om foråret iklædt blomsterløg.

Keukenhof er parken, hvortil man kommer i busser fra andre lande for at nyde blomsterfloret, der skifter fra år til år i forskellige udstillinger, den ene flottere end den anden. Det dominerende islæt er blomsterløg men også tidligt blomstrende buske er med til at pryde billedet. For den ivrige botaniker er der navneskilte ved mange af de udstillede planter, men det er mere end tvivlsomt, at man kan finde nøjagtigt de samme sorter når man kommer hjem igen. Til gengæld er udvalget så stort, at det ikke er svært at finde noget der ligner.

Keukenhof er en stor park med store træer og mulighed for mange forskellige miljøer. Forskellige bede i bunden af skoven kombineret med skulpturer gør det til en oplevelse bare at gå rundt i parken om foråret. Her er der tulipaner i forgrunden.

Hyacinter og tulipaner i rødlig farvetoner i krukker med en bund af stedmoder i samme farve. Det er forholdsvis let at efterligne hjemme hos sig selv, man skal bare huske at lægge løgene om efteråret. Stedmoder kan også plantes om efteråret. De tåler vinterkulden og er klar, så snart solen skinner.

Så klart blå en farve kan Iris også have. Her er det sorten 'Discovery'.

En meget, meget smuk og iøjnefaldende kombination af ildrøde tulipaner, Tulipa kaufmanniana 'Early Harvest' og lysende blå krokus, Crocus 'Flower Record'.

En flod af mange forskellige blomsterløg: Scilla sibirica, Chionodoxa 'Pink Giant', Crocus 'Negra' og Muscari 'Safari Beauty'.

PÅ BESØG I BOSKOOP

Af Hans Preisler

Konsulent i Vestsjællands kreds

Vejen til Boskoop følger en smuk tur langs søer, kanaler og typiske hollandske huse, alt vel vedligeholdt og rent, ingen skrald og graffiti.

Boskoop er et mekka for planteskolefolk, kendt er f.eks. madæblet 'Belle de Boskoop'. Her har man dyrket og fremelsket buske og træer i over 150 år. Det startede med frugt og bær, der blev sejlet på de såkaldte peatbarke til salg i byerne. Der blev afregnet én gang årligt 1. juli og det var før, man kunne få en kassekredit! Produktion af de mange planter krævede tilførsel af jord. I Holland produceres ufattelige mængder af pottejord ved at blande komposteret afgrødeskæring fra de mange kanaler med sphagnum fra Baltikum. Boskoop ligger fra 2

til 9 meter under havets overflade og jordbunden består af tørvejord op til 9 meter tykt placeret på den tidligere havbund af klæg, der er en fed lerjord som i den danske marsk. Her har oprindeligt 1000 planteskoler hjemsted, nu er der ca. 500 tilbage, hver på ca. 2 ha, dvs. i alt ca. 1000 ha. Den gamle Rhein løb her forbi og videre ud i Nordsøen, men munden sandede ofte til, så derfor blev løbet flyttet til sin nuværende placering længere mod syd. Tidligere kunne hver producent selv bestemme kvaliteten, men i 1860 aftalte man et fælles systematiseret kvalitetssystem.

Omkring 1900tallet overgik produktionen til udelukkende produktion af nytteplanter som frugttræer og – buske samt pryplanter.

PLANTESKOLEMUSEUM

Planteskolemuseet Boomkweekerij i Boskoop har to ansatte og 70 frivillige tilknyttet. Museet har en fast og en skiftende udstilling, i 2016 om Von Siibold, der var en verdenskendt plantesamler. Det er spændende at se de gamle redskaber og produktionsmetoder. En sejltur rundt i kanalerne viser planteskolerne fra en lidt anden vinkel.

Fotos af Grethe Bjerregaard.

LAD OS GØRE DIN DRØM TIL VIRKELIGHED

TILBUD.

RIV NED OG BYG NYT.

Gratis nedrivning v/bestilling inden
d. 1.6.2017.

PRIS EKSEMPEL.

60m² hus. Monteret på støbt sokkel.

Medbyg KUN 249.000.-

Færdigbyg KUN 525.000.-

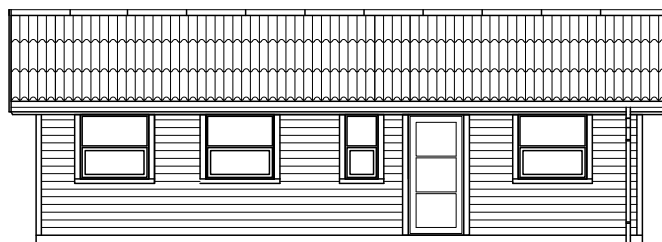
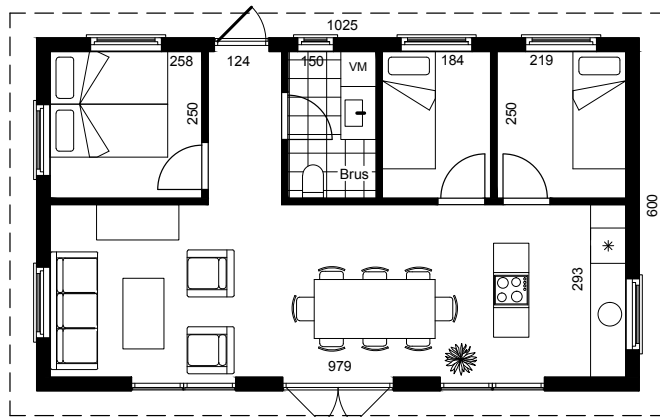
Du har fuld frihed til
indretning af skillerum
Placering af døre og vinduer.
Lodret eller vandret beklædning.

RING FOR YDERLIGERE INFO.

**SE MERE PÅ VOR HJEMMESIDE
WWW.COMBIGRUPPEN.DK**

RING 25856911

Og få et overslag på netop dit projekt.

COMBIGRUPPEN

TØRRE PERIODER OG VAND

Af Jann Poulsen

Konsulent i Sydøstfyns kreds

Som haveejere vil vi gerne have en jævn fordeling af sol og nedbør, helst skal det regne om natten og solen skinne om dagen. Bliver det tørt, da er det rart at have nogle vandtønder med regnvand i reserve, så kan man bedre nyde en plads i solen.

I tørre perioder kan vore planter nemt komme til at mangle vand. Mange svampe har det dårligt, medens andre trives i tørke. Snegle er ikke meget for tørke. Der kan være perioder med mange lus, men så er det føde til mange fugleunger. Enten vejret er godt eller det modsatte, så er der altid nogle ting, som ikke fungerer optimalt i vore haver.

VANDBEHOV

Vand er nødvendigt til mange af planternes funktioner. Og i takt med at de grønne afgifter har nået en pris, som gør, at der spares på vandet, er det vigtigt at opsamle regnvand i forårsmånederne og når der kommer regn i løbet af sommeren. Regnvand er udmærket at vande med til alle planter.

Der omsættes planter til vore haver for mange penge hvert år og alle planter har behov for jævnlig tilførsel af vand i tørre perioder.

Når først de flerårige planter er etableret efter et par år, kan de klare sig uden vand i en lang periode; men nye planter har et begrænset rodnet og kan derfor kun tage vand fra et begrænset område, så her må vandes. Planter, som gror bedst ved lavt kalkindhold i jorden, vil helst have regnvand, da kalkindholdet er lavt i regnvand.

VANDETS FUNKTION

Vand indgår i fotosyntesen, hvor der i klorofylet dannes sukker af kuldioxid, vand og solenergi. Vand anvendes i

planten til transport af mineraler fra roden og op i planten, samt til transport af sukker fra bladene til rod, skudspidser og frugter. Og så er vand også en nødvendighed for at holde de urteagtige dele af planten oprejst ved hjælp af saftspændingen.

VANDTRANSPORT I PLANTEN OG VANDMANGELSYMPTOMER

Selve vandtransporten etableres dels ved aktivt rodtryk, dels ved at fordampningen i plantens blade giver et undertryk, der skaber den opadgående vandbevægelse.

Vi kender alle symptomet på vandmangel når plantens urteagtige dele hænger og planten ser træt ud. Ofte kan en plante rette sig når det bliver køligt om natten og der kommer nogen nattedug, men den kan ikke klare sig længe med vandmangel, planten fortæller, den trænger til vand. Hurtig tilførsel af vand får saftspændingen til at stige igen, uden at der sker skade på planten. Ved længere tids tørke opstår varige skader på planten i form af visne partier i de urteagtige dele, selvom der tilføres vand. Hvis planterne har lidt af vandmangel i vækstperioden, vil det kunne ses som manglende vækst og der kan yderligere forekomme manglende blomstring og frugtsætning. Total nedvisning er hvor de slappe plantedele brunfarves og udtørres; på dette tidspunkt er stoftransport og fotosyntese ophørt og det nytter ikke at tilføre vand.

VANDØKONOMI I PLANTEN

En plante gør alt for at økonomisere med vandet. Fordampningen formindskes ved at spalteåbningerne lukker sig i tørt vejr. Planter, som er meget tørketålende, har forskellige måder at klare tørken på, det kan være meget smalle blade, meget små blade og endelig forskellige belægninger på bladene hvis overflade kan være dækket med hår, voks eller lignende, som er med til at nedsætte fordampningen. Planter som vokser i verdens tørreste områder har gennem årene udviklet en form, så de kan klare tørken og rationalisere med vandet. Når vi vælger planter til havens tørreste steder, sydvendte

murflader, vælger vi også planter, der kan tåle tørke og har forskellige bladformer som f.eks. lavendler, gyvel, farvevisse, katteurt, blåregn, enebær, Sankt Hansurt osv.

VISNEGRÆNSE

Tørkeskadernes omfang er ofte afhængige af jordarten snarere end af jordens vandindhold. De forskellige jordtyper har forskellige måder at fastholde vandet på. Visnegrænsen er når planten ikke formår at holde vækstprocesserne i gang. En sumpplante vil hurtigt gå til grunde uden vand medens ørkenplanter på grund af deres specielle opbygning kan holde sig i live uden vand, for nogles vedkommende gennem flere år.

Det er ikke altid vi ser tørkeskadene direkte, men ved målinger kan det konstateres, at der i maj og juni kan være et underskud på 100 mm. Det kan derfor betale sig at tilføre den manglende vandmængde til de sarte planter, så som nyplantede planter, sommerblomster, stauder og køkkenurterne.

SVAMPESYGDOMME

Meldug og gråskimmel er navne på nogle af de svampe, som kan være generende på vore planter. I tørre perioder kan vi have problemer med meldug, som kan ses som en hvid belægning på planterne. Bedst er det at sørge for at planterne har en passende mængde vand. Sprøjtning giver sjældent det ønskede resultat.

Gråskimmel kan ikke lide tørre perioder og det er rart nu hvor jordbærsæsonen nærmer sig.

Ligeledes vil svampen skurv også have dårlige betingelser i tørre forår.

SKADEDYR

Hvor store skadedyrsangrebene bliver afhænger også af fugtigheden. Der kan udmærket komme nogle generationer lus på vore planter. I forårs-/forsommertiden kan der komme nogle store angreb, men heldigvis er der også mange fugleunger der skal fodres og her er lus en vigtig føde. Så sætter man vand ud til fuglene, så de kan slukke deres tørst, er der mulighed for at de snupper mange bladlus. Det samme gælder svirrefluer, og snart er mariehønsene på spil og de gør også et stort indhug i bladlusene. En kraftig vandstråle kan skylle lusene af planterne og samtidig tilføre vand.

På mange planter kan man se en skumklat; det er en cikade der laver dette spyt. Cikader generer sjældent

planterne, så lad dem blot være i fred. Snegle har det ikke godt i tørre perioder, fugtighed passer dem bedst, da kroppen ellers kan udtørre. Får vi en tør sommer, kan det være at vi slipper af med nogle af dem.

JORDDÆKKE

En god måde at holde på fugtigheden i jorden på er ved at dække med flis, grannåle eller kompost. Ligeledes ned-sættes fordampningen ved at holde en god knoldstruktur på jordoverfladen. Dette opnås ved at bruge en kultivator til rengøring mellem planterne. Rives jorden, dækkes den kun af små knolde, hvorved fordampningen øges. Bedst er det at sørge for at jorden dækkes med planter. Når planternes blade overlapper hinanden, kan der ikke komme sol ned på jorden, fordampningen bliver lav og planterne kan klare en længere tørkeperiode.

GRÆSPÆNE DER LIGNER KOKOS

Græsplænen kan blive meget trist i farven, frodigheden forsvinder, men der er alligevel ingen grund til at vande. Selvom græsplænen ligner et kokostæppe, skal den nok blive grøn igen så snart der kommer nogen nedbør. Giv evt. lidt gødning.

Er græsplænen brun, får plæneklipperen en pause og den kan man så passende bruge til at nyde det gode vejr.

GLADE FARVER TIL SURBUNDSBEDET

Af Frank Kirkegaard Hansen
Havearkitekt

For mange er surbundsbedet lig med rododendron, men der er mængder af andre planter, der trives der. Azalea er en af de lidt oversete planter, der kan give mere liv til surbundsbedet.

Et surbundsbed, der udelukkende består af stedsegrønne rododendron, kan virke lidt tungt i det. Det står bare dér som en grøn klump året rundt, kun afbrudt af en – ganske vist imponerende – blomstring, der varer 3 uger. Lyng og andre bunddækkende planter i forgrunden af bedet kan hjælpe lidt på det, men der er også større buske, der kan bringe variation ind i bedet. En af de bedste er azalea, der er en lidt overset plantegruppe, der står lidt i skyggen af rododendron. På trods af deres flotte farver og smukke vækst ses de ikke helt så tit i haverne som de traditionelle rododendron.

FARVERIGE BUSKE

Azalea tilhører også slægten *Rhododendron*, og den væsentligste forskel er, at de fleste azalea er løvfældende og måske derfor er der mange, der automatisk foretrækker de stedsegrønne rododendron, så der er "noget grønt" at se på om vinteren. Til gengæld har azaleaerne mange andre gode kvaliteter og de er et meget godt supplement til surbundsbedet, hvor de kan skabe mere variation hen over året. Først og fremmest er der mere pang på farverne, så de lyser op på lang afstand i forhold til rododendron, der på trods af deres farvepragt har lidt mere afdæmpede farver. Blomstringen sker også over en længere periode end hos de stedsegrønne rododendron. Mange azalea blomstrer på samme tid,

men der er flere arter og sorter, der forlænger sæsonen med en blomstring sidst i juni og ind i juli. Stedsegrønne rododendron har blomsterne samlet i klynger, mens azalea kun har en enkelt blomst pr. stængel. Heldigvis er azaleaer fint forgrenede med så mange stængler at de er mindst lige så blomsterrige som rododendron.

Azalea trives fint sammen med de mere almindelige rododendron. Om sommeren kan det være svært at se forskel, men azaleaer har typisk mere lyse og klare farver og både blade og blomster er smallere og mere spinkle.

ÅRSTIDSVARIATIONER

Mange azalea er lave, lidt brede buske der kan passes ind i alle haver, men der findes også nogle, der bliver til større buske. De har ofte en meget fin, tæt vækst og flot forgrening, der også er smuk om vinteren. Bladene er generelt smalle og kompakte og har ofte et fint farvespil. Om foråret har de et smukt løvspring. Bladene kan være fint lysegrønne, rosa eller endda bronzefarvede mens de springer ud.

Senere får de mere normale grønne farver, men skiller sig alligevel ud i forhold til de andre rododendron ved at have mindre blade og et andet grønt skær over sig. Om efteråret skifter de igen farve og changerer mellem rødlig, orange eller helt vinrøde nuancer. Det ser ekstra fint ud med de mørkegrønne rododendron som en neutral baggrund.

Mange azalea har duftende blomster. En af de mest kendte er guldazalea, *Rhododendron luteum*, der har en kraftig, sød duft i maj. Blandt mange

Orange farver ses ikke hos de traditionelle rododendron.

Ud over azalea er der mange gode bunddækkende planter til surbundsbedet. En af dem er canadisk hønsebær.

Azalea har smukke blade, der ofte har spændende farver både under udspring og i efteråret, når høstfarverne sætter ind.

PLANT FORREST I BEDET

De småløvede azalea vokser ikke så hurtigt som de storløvede rododendron. De lave typer er også typisk bredere i forhold til højden end de mellemhøje og høje. De egner sig derfor godt til at blive placeret i forgrunden af surbundsbedet sammen med lave og bunddækkende planter som lyng, primula og bjergte. Her vil de blomstre flot på baggrund af de stedsegrønne rododendron.

andre er 'Juniduft' og *Rhododendron prunifolium* der blomstrer fra slut juli og et stykke ind i august.

GODE NABOPLANTER

Sæt azaleaer forrest i surbundsbedet sammen med lyng, lave rododendron og forskellige bunddækkeplanter som bispehue, vinterglans og canadisk hønsebær. Så får du et varieret bed med planter i forskellige højder af både stedsegrønne planter og planter med høstfarver. Du kan også supplere med *Kalmia*, der er en stedsegrøn surbundsplante, der får fine rødlig blade i foråret. *Skimmia* er en anden stedsegrøn busk, der passer fint ind her. Den bliver ikke meget mere end en halv meter høj og den er dekorativ en stor del af året takket være dens røde blomsterknopper, der står flot hele vinteren.

PLANTNING OG PLEJE

Som surbundsplante skal azalea plantes i spagnum eller en anden sur og porøs jord. Komposterede grannåle er et fint voksemedie, så har du mulighed for at hente noget formuleret gran fra en nåleskov er det et godt og billigt og ikke mindst økologisk alternativ til at bruge spagnum. Husk at spørge om tilladelse, inden du går på skovhugst. Plant gerne lidt tæt, da tilvæksten ikke er så hurtig. Når planterne begynder at vokse sammen, er det forholdsvis let at flytte enkelte af planterne, da rødderne ikke går så dybt.

Azalea er nemme planter, blot de får den rigtige jord og ikke mangler vand og gødning. Vanding plejer de fleste at huske, men ofte lider surbundsplanterne af mangel på næring, fordi mange tror at de ikke behøver meget, eller at de ikke tåler kunstgødning. Kunstgødning kan svide rødderne, hvis der gives for meget ad gangen, men hvis det vandes ned i jorden efter udbringning, eller der gødes lige inden en regnfuld periode, plejer det ikke at give problemer. Gød i april og juni og brug en organisk specialgødning til surbundsbedet, hvis du vil være helt sikker på ikke at svide rødderne. Kompost er ofte meget basisk, så det er ikke godt at blande i surbundsbedet med mindre du har komposteret en mængde grannåle, bøgeblade eller lignende.

Mange azalea har duftende blomster. En af de mest kendte er guldazalea, *Rhododendron luteum*, der har en kraftig og lidt sødlig duft i maj. Blandt mange andre er 'Juniduft' og *Rhododendron prunifolium*, der blomstrer fra slut juli og et stykke ind i august.

VINTERHÅRDFØRHED

Azalea mangler de traditionelle rododendrons stedsegrønne blade, men på nogle udsatte steder kan det være en fordel. Hvis de vintergrønne blade er udsat for kolde, bidende vinde kan det resultere i nogle svedne og kedelig blade, som man skal se på i de næste par sæsoner, indtil de falder af, eller man selv beskærer buskene. Der kan også ske en svidning af bladene i det tidlige forår, når forårssolen varmer bladene op mens jorden stadig er frosset. Så kan planten ikke trække vand fra rødderne og bladene tørrer ud. I værste fald kan planten gå helt ud. Det sker ikke hos azalea.

Foto: wikipedia

Azalea har generelt et finere løv med mere kompakte blade end traditionelle rododendron som fx denne *Rhododendron myrtifolium*.

GIV HAVENS GULVTÆPPE EN OVERHALING

Af Henning Nygaard

Konsulent i Østjylland kreds

Foråret står for døren og vi skal igen ud og nyde vore haver. Efter den mørke og fugtige vinterperiode er der blæst blade rundt i haverne, fliserne er grønne med alger, og de fleste græsplæner er gule og fyldt med mos.

Da græsplænen ofte udgør en stor del af helhedsindtrykket og i mange haver faktisk er at betegne som "havens gulvtæppe", kan det betale sig at give græsplænen en overhaling før/ ved sæsonstart. Nedenfor følger et eksempel på, hvordan du på 1 måned kan reetablere din græsplæne.

UGE 1

Opgave 1: Plænen skal klippes i bund, gerne ned til 2-3 cm og brug meget gerne en cylinderklipper og en klipper med opsamler. Afklippet skal fjernes efter klipningen. Man klipper bl.a. græsplænen helt i bund for at kunne komme ned at arbejde i jordoverfladen.

Opgave 2: Vertikalskæring efter nedklipping. Her er det VIGTIGT at bemærke at en vertikalskærer har:

Knive der skærer lodret ned i plænen (1-10 mm.)
Den skærer vandret (ridser/kradser ikke vandret)
Afklippet skal fjernes efter vertikalskæringen.

Man vertikalskærer for at løsne jordoverfladen, og fjerne det gamle filtlag, der vil opstå efter en hel sæ-

sons græsklipninger. Filt er dødt plantemateriale som optager vand og næring, for at blive omsat, og som pakker sammen så græsplanterne kan komme til at mangle ilt.

UGE 2

Nu skal plænen have ro i et par dage, hvorefter man igen klipper den i en højde på ca. 3cm.

Næste opgave er så at topdresse græsplænen. Topdressing kan bestå af en special muldblanding eller der kan anvendes rent sand hvis man har en meget leret jord med dårlig drænevne.

På billedet er der anvendt et slæbenet til at planere topdressing med, så mindre ujævnheder reguleres. Slæbenettet kan erstattes af rionet, en alu stige, en let palle eller lignende.

UGE 4

Når der er topdresset ser plænen set fra afstand typisk meget sort og medtaget ud med et gulligt skær.

Så nu sår vi nye græsfrø ned imellem de eksisterende græsplanter. Det gøres bedst med såmaskine og gerne med en gittertromle, der prikker frøene let ned i topdressingen. Nu er arbejdet overstået og plænen skal have helt ro i en uges tid, hvorefter man klipper den ca. 1 gang om ugen, meget gerne med en cylinderklipper. En rotorklipper kan meget let komme til at hvirvle græsfrø og topdressing rundt, hvad der skader frøene.

Arbejdet afsluttes med en NPK 15-4-14 gødning, 3 kg/100 m², og plænen vil efter ganske kort tid få et helt nyt, friskt og jævnt grønt udtryk.

STRØM I KOLONIHAVEN

Til lys, køleskab, tv

SOLCELLEANLÆG

Solcelleanlæg fra Viva Energi leverer 230V til fx **køleskab**, tv, lamper, mobil, pc, kaffemaskine og støvsuger.

Solpakke 800Wh/600W

Til alm. køleskab, lys, tv, pc, mobil, iPad.

Strøm nok i højsommer og weekender.

250-255W panel (1x1,65m), 230V (600/1200W), 2,4kWh batterilager. Nr. 1369. Kontantpris.

kr. 9.999,-

Fra 183,-
pr. mnd. *)

Solpakke 1.7KWh/600W

Som ovst. m/2 paneler. Strøm til hele sommeren.

2 paneler (2x1,65m). Nr. 1370. Kontantpris.

kr. 11.999,-

Fra 216,-
pr. mnd.

Solpakke 1.7KWh/2400W

Til kaffemaskine, støvsuger, microbølgeovn & alt i solpakke 800Wh. Strøm til hele sommeren.

2x 250-255W paneler (2x1,65m), 230V/2400W, 4,8kWh batterilager. Backup-indgang til ekstern 220V kilde. Nr. 1492. Kontantpris.

kr. 17.999,-

Fra 316,-
pr. mnd.

Alle anlæg er komplette med udførlig dansk monteringsvejledning. Husk også at købe monteringsbeslag afhængig af tagtypen (200-600 kr. pr. panel). Viste batterikabinet er tilbehør (Kr. 469,-). Priser er inkl. moms og uden montering.

LÅN TIL LAVRENTE!

Lån fx. 11.000 kr. uden udbetaling:

*) Månedlig ydelse 183 kr. i 72 mdr. Samlede kreditomkostninger 2.163 kr. Samlet tilbagebetalingsbeløb 13.163 kr. Variabel debitorrente 5,9%. AOP 6,27% (forudsat automatisk kortbetaling). Tjek dit lån på www.vivaenergi.dk/lån

Vi er danmarks førende indenfor batterianlæg!
Læs mere på vivaenergi.dk/kolonihave

Viva Energi

Anelystparken 43B | 8381 Tilst
Tlf. 70 22 70 40 | www.vivaenergi.dk

HAVEBLADETS A B C

Af Jann Poulsen
Konsulent i Sydøstfyns kreds

En hel del kirsebær er selvbestøvende og man kan nøjes med en enkelt sort.

SELVBESTØVENDE

En selvbestøvende plante er i stand til at bestøve sig selv.

For de fleste frugttræer gælder, at man skal plante mere end en sort for at opnå en god bestøvning da de netop ikke er selvbestøvende. Derfor skal træerne blomstre samtidig. Dog er der f.eks. indenfor kirsebær og blomster sorter, som er selvbestøvende og så er det nok at plante et enkelt træ for at opnå god bestøvning og dermed mange frugter.

SOMMERSKUD

Et skud som starter fra en knop om foråret og udvikler blomster i løbet af samme sommer er et sommerskud. Mange planter blomstrer på sommerskud, det gælder fx de fleste roser, frugtbuske og nogle prydbuske.

ÅRSSKUD

Det nye skud, der udvikles om foråret, er ikke i stand til at blomstre før det følgende år. De fleste træer blomstrer på årsskud.

VANSKUD

Når en gren savs af fremkommer der oftest flere nye skud under stedet hvor der er savet. De kaldes for vanskud. Ofte har man ikke brug for dem, de kan med fordel fjernes ved at man rykker dem af tidligt på sæsonen. Senere er de ikke så lette bare at rive af, de må klippes af.

VILDSKUD

Planter, som er podede på en grundstamme, kan danne vildskud. Disse vildskud kommer fra grundstammen og fjernes inden de bliver for kraftige. De skal fjernes helt tilbage hvor de kommer fra, evt. under jordoverfladen. Hvis de ikke fjernes totalt, bliver de ved at komme.

Vildskud ses på mange podede buske og træer.

Vildskud fra jordoverfladen på en højstammet rose.

Skimmia er en glimrende bunddækkeplante i et surbundsbed.

SURBUNDSPLANTER

Surbundsplanter kræver en jord som har et lavt reaktionstal, pH. Jorden er sur. I en surbundsjord er det bedst at pH værdien er omkring 4,5-5,5. I langt de fleste haver er pH omkring 6,0-7,5. Derfor skal der etableres et surbundsbed, som består af spagnum (tørvestrøelse) og helst den grove. Spagnum har et lavt pH. *Rhododendron*, *Pieris*, *Skimmia*, lyng og mange flere er surbundsplanter

STOKLØBERE

Toårige planter blomstrer normalt først andet år, dvs. de er vegetative første vækstsæson og blomstrer om foråret det følgende år. Frost/sent forår kan fremkalde stokløbere, dvs. at f.eks. porrer får en kuldepåvirkning og blomster i stedet for at udvikle blade. Derfor bør porrer ikke plantes ud før sidst i juni.

DEN SYGE SIDE

Af Jann Poulsen

konsulent i Sydøstfyns kreds

Selv om der er så stor plantevariation i en kolonihave, at planterne stort set kan klare sig selv uden fremmed hjælp i form af kemikalier, når de angribes af sygdomme og skadedyr, er det dog også rart at vide, hvad det er, der indimellem rammer planterne, så de ikke mere ligner sig selv.

MERMIS

IAGTTAGELSE: Efter kraftig regn fra sidst på foråret til hen midt på sommeren kan Mermis ses.

ÅRSAG: Mermis er nematoder, snylten indvoldsorm. Når det er fugtigt kommer disse frem af jorden, de kan være i mange forskellige jordtyper og bevæger sig op i planterne, hvor de snor sig rundt. De er ganske små, mindre end 1 mm tykke, men kan blive op til 60 mm lange. De har en nærmest cremehvid farve og en halvgennemsigtig hud hvorved kropsindholdet kan ses.

Æggene afsættes på planters blade. Herefter vil nogle af æggene og bladene blive ædt af dyr, måske en larve, græshoppe eller ørentvist, og æggene vil blive udklækket og udvikle sig til snyltere i insektets tarm. Til sidst kommer den fuldt færdige nematode ud og søger ned i jorden.

Det er især i plantedele og jordbærfrugter at disse orme bevæger sig rundt.

HVAD KAN GØRES: Mermis kan kun udvikle sig i insekter og er ikke til fare for mennesker eller kæledyr. Betragt fænomenet som en af naturens finurligheder.

SVIDNING

IAGTTAGELSE: På blade og kronblade ses lyse, tilsyneladende svedne partier, der er lysebrune eller afblegede. Ved skadede partier tørrer grene ud, bliver brune og sprøde. Grene og stammer på træer og buske kan være svedet på den udsatte side medens resten af planten er fuldstændig sund. Problemet kan være alvorligt, især hvis det forekommer flere år i træk, plantevæksten hæmmes og nedvisning kan forekomme.

ÅRSAGEN: Når planten udsættes for brændende sol. Vanddråber på bladenes overflade forstærker solens virk-

Foto af Grethe Bjerregaard.

ning og dermed forøges skaden. Det er på planter med hårede og bløde blade det er værst. En våd eller tør jord eller kold blæst kan også være årsagen. På en tynd, ung bark kan solens svidende virkning skade.

HVAD KAN DER GØRES: Når der skal vandes, så vand først på aftenen, hvor bladene ikke er udsat for direkte sollys. Sørg for tilstrækkelig skygge i væksthuse og havestue. Er jorden for tør lægges et jorddække (kompost) ovenpå jorden, så rodarealet dækkes.

SYRENBAKTERIOSE

IAGTTAGELSE: På bladene af syrener udvikles kantede og brune pletter. Blade, som angribes, visner. Knopperne bliver sorte og dør. Unge skud kan ringes, sygne hen og efterhånden dø. På ældre grene kan dannes store, aflange kræftsår. Symptomerne kan sløres, da det er almindeligt der kommer en infektion af gråskimmel.

ÅRSAGEN: En bakterie (*Pseudomonas syringae*) som meget let spredes med vinden og med regn og vandstænk.

HVAD KAN DER GØRES: Fjern straks de angrebne partier og klip godt tilbage til sundt væv.

Skvalderkål i blomst.

DEN GRØNNE TELEFON

Af Grethe Bjerregaard
Redaktør

Gennem årene kommer der mange samtaler via den grønne telefon. Nogle af de emner, der bliver berørt, er dem, der omtales herunder.

HÆK INFICERET MED VEDBEND

Hvis man over en årrække ikke er opmærksom, kan vedbend snige sig næsten uset op langs stammerne og de tykke grene før den er blevet så voldsom, at den ikke er til at overse. Heldigvis er det ikke en flerårig kamp, men så kommer ud i, for vedbend hæfter sig kun fast til stammer og grene, den tager ikke næring fra værtplanten. Vedbend, der kravler op i højere planter vokser i jorden. Derfor kan man komme skuddene i fx en hæk til livs ved at skære dem over, hvor de begynder at kravle op, dvs. ved grunden af planterne. Det kan være noget af et arbejde. De skud, man kan se, kan man så løsne og trække fri og når skuddene i hækken ikke mere får næring fra jorden vil de visne. De vil ikke skade planten.

HÆK INFICERET MED SKVALDERKÅL

Skvalderkål er et af de mest almindelige ukrudt i forbindelse med hække. Skvalderkål kan i ro og fred hygge sig i skyggen og ofte ser man det ikke før der stikker skud, endda måske blomstrende skud, ud fra hækken. Det bedste man kan gøre er at lægge sig på knæ og rive skuddene fri når de er så lange, at man kan tage fat i dem. Denne behandling må gentages to til tre gange i en vækstsæson, men sandsynligheden for at man får helt bugt med skvalderkålen er ikke stor.

KOGLEPALME MED GULE BLADE

Koglepalme, *Cycas revoluta*, er en, især de første år, meget langsomtvoksende palme med stive, bregnelignende blade. Der dannes normalt ikke mere end et par nye blade om året. Den går for at være meget let at passe og trives ved temperaturer fra ca. 5 grader C til 25 grader C. Den skal ikke have for meget vand og må gerne tørre ud mellem vandingerne. Hvis den får for meget vand kan bladene blive gule, men der kan gå et godt stykke tid før man opdager det og derfor fortsætter den forkerte vanding måske for længe. Den vil trives fint udendørs om sommeren, hvor den ikke så let angribes af skjoldlus, der er et af de skadedyr, man ofte ser på den. Der kan dannes små skud ved grunden af planten. Disse kan bruges til formering. Frøformering er også mulig men meget langsomt. Der er både han- og hunplanter så der skal altså ske en bestøvning mellem disse før der kan dannes frø.

BLÅREGN ER EN KLATREPLANTE

Blåregn, *Wisteria*, er en vedagtig, løvfældende slyngeplante der er blevet ret populær de senere år på grund af de smukke, blå blomsterklaser. Den er også meget kraftigtvoksende og kræver beskæring, hvis den skal

holdes inden for bestemte grænser. Rødderne er til gengæld ikke særligt dybtgående og hvis planten skal give gode blomster skal den have en god og næringsholdig jord og så meget lys og sol som muligt. Hvis skuddene hvert år beskæres til 10-15 cm udvikles flere blomster. Om vinteren fjernes døde skud. Man kan selv prøve at formere blåregn med stiklinger. Det er også muligt med frø fra planten, men de kan give meget forskelligt afkom.

DEN GRØNNE TELEFON

Tirsdage kl. 10.00-12.30 er den "grønne telefon" åben på forbundskontoret. I dette tidsrum kan du ringe på tlf. 38 28 87 50 og få en snak med Grethe Bjerregaard om problemer i haven og om planter og have i det hele taget. Du kan også sende en mail til gb@kolonihave.dk med spørgsmål, kommentarer, sjove historier eller oplevelser. Du kan forvente svar på din mail i løbet af en uges tid. Se også Kolonihaveforbundets hjemmeside www.kolonihave.dk hvor du i Plante hjørnet kan se mange af artiklerne fra Havebladet.

FORLÆNG SOMMEREN MED EN VARMEPUMPE

Hej! Mit navn er Lennart Hansen og jeg er indehaver af SMT-Varmepumper, som installerer luft til luft varmepumper og luftsolfangeranlægget Solar Venti. Det er det eneste, jeg beskæftiger mig med, og min viden og ekspertise inden for området er derfor meget omfattende.

Det jeg kan udføre, kan forlænge sommeren for rigtig mange haveejere. Med en varmepumpe kan man nyde sit skønne kolonihavehus i endnu længere tid end uden en varmepumpe. Det skaber stor glæde hos mine kunder, og det gi-

de få mulighed for selv at høre, hvor meget - eller rettere hvor lidt - den i virkeligheden larmer. I dag er lyd-niveauet på varmepumper meget begrænset i forhold til tidligere tiders varmepumper. Andre vil gerne høre om økonomien bag en varmepumpe, og så får jeg

lejlighed til at fortælle, hvor billig i drift, den rent faktisk er. Mange har også hørt om de forskellige mærker, og da jeg heldigvis har stor erfaring med mange forskellige mærker, får jeg lejlighed til at give min ærlige mening om de erfaringer, jeg har draget mig.

På dagen har jeg – naturligvis – altid nogle gode tilbud med til haveejerne.

Sommeren i haveforeninger

Om sommeren handler en stor del af mit arbejde om at køre rundt til haveforeningerne. Ofte bruger jeg flere timer om aftenen eller i weekenden i en haveforening og får mig en rigtig god snak om varmepumper med beboerne. For mig er det vigtigt, at samtalen er en dialog mellem mig og beboerne, og jeg er en 'ven af huset' i flere foreninger. Når der - som i en haveforening - er mange kunder samlet på ét sted, har jeg mulighed for at tilbyde ekstra god service og gode priser. Lige for tiden kører jeg og laver det årlige serviceeftersyn til kun 498,- kr.

Elsker mit arbejde

Der er ingen tvivl om, at jeg elsker det, jeg laver. Stemningen i haveforeningerne er noget helt specielt, og jeg er altid omgivet af glade mennesker, hvilket er med til at, at jeg føler jeg har verdens bedste job! Det er mit mål at være alle haveforeningers foretrukne varmepumpemand. Har du lyst til at få besøg af mig og mine varmepumper i din haveforening, så giv mig et ring på tlf. 22 37 38 78 eller gå ind på min hjemmeside www.smt-varmepumper.dk, hvor du kan booke de billige servicebesøg online. Det gælder både helt nye og gamle kunder. Jeg kører på hele Sjælland, så tag endelig kontakt til mig, hvis du er interesseret - jeg kommer gerne forbi din haveforening med min trailer, og jeg tager også gerne en snak om varmepumper over telefonen. Jeg giver mig altid masser af tid til at tale med mine kunder og rådgive dem, så godt jeg kan. Tak fordi du læste med.

SMT-Varmepumper.dk

Havbogårdsvej 1, 2680 Solrød Strand, Tlf.: 2237 3878, www.smt-varmepumper.dk

ver mig en enorm stor tilfredshed og glæde over mit arbejde. For at kunne servicere mine kunder bedst muligt, har jeg investeret i et rullende showroom på hjul. Det er en stor trailer, hvor jeg har installeret et bredt udvalg af varmepumper.

Rullende showroom

Når jeg er på besøg ude i haveforeningerne, på messer eller til diverse arrangementer, har jeg mulighed for at de interesserede selv kan se og fornemme, hvordan varmepumpen ser ud, når den hænger på væggen.

Traditionelt er flere bekymret over støjniveauet, da de har hørt, at varmepumper larmer en del. Her kan

INITIATIVRIG KREDS I (SNART) 125 ÅR

Af Preben Sørensen

Et besøg af byråds-medlem, arkitekt Vilh. Haugsted, Odense, i landets første kolonihaver i Aalborg, førte den 29. juli 1893 til stiftelsen af Odense Havelodselskab, efter et forudgående møde i Arbejdernes Fagforeninger i februar med eneste punkt på dagsordenen: Anlæggelse af kolonihaver.

Selskabets- og kredsens næstformand, Carsten Bjørk Olsen (der også er næstformand i Kolonihaveforbundet) og kredskasser Henning Kaas, viser gerne rundt i kredsens lejede lokaler på Skovsbovænget 10 i byens periferi.

MANGE FUNKTIONER

Her er der både kredskontor og mødelokaler med tilhørende faciliteter med plads til haveforenings-generalforsamlinger og til kredsens repræsentantskabsmøder, medens kredsens egne præmiefester med 230-240 deltagere hvert år finder sted i Marienlyst-centret.

Odense-kredsen, som i dag omfatter 30 haveforeninger i Odense og omegn med tilsammen ca. 3.500 haver, holder løbende kontakt med foreningerne ved bl.a. kontaktmøder tre gange årligt med deltagelse af to bestyrelsesrepræsentanter fra hver haveforening og desuden med flittigt brug af elektronisk post og information på kredsens

og foreningernes hjemmesider. Kredsen indbyder endvidere til årlige udflugter for foreningsbestyrelserne med 80-100 deltagere ved havebesøg og efterfølgende fællesspisning ligesom kredsledelsen ofte bliver inviteret til generalforsamlinger eller jubilæumsfester i de enkelte foreninger.

Kredsen er endvidere initiativtagere til gennemførelse af podnings- eller beskæringskurser med den lokale havekonsulent ude i de forskellige foreninger.

TAGER SIG AF ALLE BYGGEANSØGNINGER

Kredskontoret, som har kontortid et par timer hver tirsdag, godkender alle ansøgninger fra kredsens kolonister hvad angår nybyggeri af kolonihavehuse eller tilbygninger, når den enkelte haveforening først har godkendt ansøgningen og et byggeudvalg på kreds-niveau har kontrolleret forholdene på stedet. Det drejer sig om 100-125 byggesager om året, som så efterfølgende ikke skal godkendes af den pågældende kommunale forvaltning.

SKOLE - OG PENSIONISTHAVER

Havelodselskabet og kredsen har gennem mange år taget særlige initiativer for forskellige aldersgrupper. Det gælder særlige skolehaver, hvor en del af Rosenbækken Haveforening er inddelt i små haver på 10-12 kvm. Her kan over 100 skoleelever under

ledelse af lærer Thomas Høgedal, Sanderum-skolen, dyrke grøntsager og andet godt. Kommunen er sponsor for 30-40 gaver, som tildeles de bedste af de unge kolonister ved en årlig præmiefest i kredslokalerne.

I 1990'erne blev der endvidere taget initiativ til etablering af særlige pensionisthaver med en mindre jordleje og hvor kommunen sørger for den udvendige vedligeholdelse af havehusene. Pensionisterne skal selv passe haverne og der er i øjeblikket 15 pensionisthaver fordelt på flere haveforeninger i kredsen.

FREMTIDSØNSKER

Selskabet og kredsen har et tæt samarbejde med Odense Kommune, men ser gerne at det fremtidige samarbejde finder sted på et for medlemmerne mere forståeligt plan.

Miljøkravene fra kommunen med hensyn til bl.a. spildevand og brandsikring er for strenge og når tre haveforeninger de nærmeste år således skal kloakeres til en samlet pris af flere millioner kr. (og der kommer flere til), så er kommunen kommet med en max. pris for det enkelte medlem for kloakering, da der endnu ikke er undersøgt hvad model man skal bruge, når der skal foretages en kloakering. Som følge heraf ved man ikke, hvad det reelt kommer til at koste, fortæller slutteligt Carsten Bjørk Olsen og Henning Kaas.

Carsten Bjørk Olsen og Henning Kaas foran kredslokalerne i Odense.

DEN ULTIMATIVE SKAMMEL TIL HAVEARBEJDET

ONELEG SKAMLEN FØLGER
KROPPENS BEVÆGELSER,
NÅR MAN PUSLER MED HAVEARBEJDE
I LAV HØJDE OG
ER SKÅNSOM FOR RYG OG KNÆ.

Så er det endeligt blevet maj, den søde milde måned. Løvet er blevet lysegrønt, græsset gror stadig hurtigere og løgblomster som tulipaner og narcisser blomstrer overalt i haven, mens de første stauder ligger på lur. Det er nu, haven skal gøres køreklar, da den efter endnu en laaang vinter ser lidt forpusket ud og trænger til en opstramning.

Meget af havearbejdet foregår i jordhøjde, og vi skal ned på knæ for at luge, grave, tynde ud eller flytte vore planter og jord. Det belaster vore knæ og rygge og kan medføre både ømhed og en række ubehagelige følgeskader.

STOR FLEKSIBILITET

Løsningen er OneLeg skamlen, som er fantastisk skånsom, når vi arbejder i lav højde udendørs eller indendørs i haven og huset. Den etbenede skammel følger kroppens bevægelser, når der vippes og drejes på den unikke, buede fod. Ryggen holdes strakt, så knæ og fødder skånes. Flexibiliteten er stor, og der er masser af bevægelighed, når man sidder på skamlen. Det er muligt at luge ca. én kvadratmeter, inden man er nødt til at holde flyttedag.

OneLeg skamlen er fremstillet af genanvendelig polyethylen, den er let, nem at rengøre og kan tåle at stå udenfor. Den fås

i højderne 32 cm, 40 cm, 48 cm, 54 cm og 65 cm i en masse spændende farver, men hvis den skal bruges til havearbejde i lav højde, anbefales det at benytte højden på 32 cm.

Bruger man OneLeg skamlen på glatte eller sarte overflader, bør man bruge skridsikringen til foden, der er lavet i 100% silikone. De højere skamler på 40, 48, 54 og 65 cm er optimale til brug i højere niveau, eksempelvis når man sidder ved spisebordet, arbejder ved skrivebordet eller hæve/sænkebordet. Vi sidder ofte stille i mange timer på en stol ved for eksempel arbejdsbordet, og her kan den dynamiske, aktive og ergonomisk korrekte OneLeg skammel medvirke til, at kroppen ikke falder sammen, da man konstant kan ændre sin arbejds- og siddestilling.

OneLeg Wood er luksusudgaven af skamlen. Den fås i ubehandlet egetræ, men kan også bestilles sortbejdet og efterfølgende lakeret. Her går smukt design, funktionalitet og ergonomi op i en højere enhed. Den elegante træudgave fremstilles i højderne 32 cm, 40 cm, 48 cm og 56 cm.

OneLeg skamlen forhandles af de fleste havecentre, og kan bestilles på www.oneleg.dk

OneLeg

by susanne schmidt aps, Veksebovej 5,
3480 Fredensborg,
tlf.: 26 60 88 28,
www.oneleg.dk

LYKKEN ER ET KOLONIHAVEHUS

Af Tine Ros

H/F Carl Nielsens Minde, Gladsaxe

Jeg har haft mit vidunderlige kolonihavehus i 11 år. Det er de bedste penge jeg nogen sinde har brugt. Jeg har været med til at bygge et lille vakkelt hus om til 44 m² paradis og jeg har anlagt en have som jeg elsker.

Jeg får fred i sindet når jeg drejer ned ad vejen der fører ind i haveforeningen. Her kan jeg trække vejret fordi her kan jeg udfolde mig som jeg ønsker.

INSPIRATION FRA ANDRE HAVEEJERE

Jeg er medlem af facebookgrupper hvor jeg henter inspiration fra andre kreative haveejere og jeg elsker at kolonihaver er så mangfoldige i deres udførelse. Desværre ser jeg også en tendens til, at der er folk der mener at have patent på hvordan en "rigtig" kolonihave skal se ud og at mange har dræbt den oprindelige tanke med kolonihaverne. Der er ofte en voldsom kritik af folk der stolt lægger foto ud af deres fine nye huse, bygget efter haveforeningens gældende regler, fordi de

har termoruder eller træk og slip eller lign. Så kaster "patentejerne" sig ud i en heftig kritik og slynger om sig med udtryk om den "oprindelige mening med kolonihaver" og "kolonihaveånd".

PÅ JAGT EFTER KOLONIHAVEÅNDEN

Da ingen kunne give mig en fornuftig forklaring på hvad de mente andet end at man ikke skal bygge slotte eller sommerhuse, hvilket ingen gør, da der er begrænsninger for byggeriets størrelse, så besluttede jeg at lave lidt research for at se om jeg kunne finde den "rigtige" kolonihaveånd.

DE HISTORISKE FAKTA

Det viser sig, at de første kolonihaver blev udstukket i 1655 i Fredericia i forbindelse med at byen blev en fæstning.

Der var ikke længere plads til haver inde i byen, så haverne røg uden for byen.

Det må siges at dette er den oprindelige tanke med kolonihaverne. Men da fæstningerne ikke længere er i brug er den oprindelige tanke med kolonihaverne jo død.

Sidst i athundredetallet blev

der anlagt kolonihaver til de fattige rundt om de meget forurenede industribyer. Folk havde brug for lys og luft og supplerende sunde madvarer, som de ikke havde råd til at købe. Her er tale om en tid, hvor børnedødelighed var på sit højeste og mennesker døde af simple sygdomme fordi de var underernærede og deres immunforsvar var smadret. Gennemsnitslevealderen var omkring 35 år. På hver en cm blev der dyrket grøntsager, der var hverken skur, græs eller blomster. Her var der tale om overlevelse. Det er i hvert fald ikke gældende i dag.

I 1930'erne og 1940'erne var kolonihaverne flittigt brugt grundet depressionen og mangel på friske madvarer under krigen. Man begyndte så småt at bygge redskabsskure og bitte små huse af genbrugsmaterialer og kolonihaven blev et lille åndehul.

I 1950'erne var der alvorlig bolig-mangel i storbyerne og mange flyttede ud i deres kolonihavehuse, så mange at man i København overvejede et lovforslag om at kolonihavehuse skulle bygges uden tag for at komme den ulovlige helårsbeboelse til livs.

NYE TIDER

Siden da har regler og vedtægter som så meget andet i haveforeningerne ændret sig markant for at følge med tiden. Det morer mig altid at man kan sidde ved sin moderne computer og bruge et moderne socialt medie til at klage over

at ting ikke er som i "gamle dage".

Ja, priserne er steget markant og husene er blevet større men alting udvikler sig, alting bliver dyrere, kolonihaver ligeså. Da jeg var barn kunne man køre i bus i en time for 1 krone og jeg brugte papir og blyant til at ytre mig, ikke en pc. Udbud og efterspørgsel presser priser i vejret på alting, der er desværre mangel på kolonihaver i Danmark og der står intet i grundloven om at man har krav på en koloni-

have, hvis man har en lav indkomst.

REAKTIONER FRA FACEBOOKGRUPPEN

Jeg lagde min research ud i en Facebookgruppe og jeg fik overvejende positiv feedback på mine holdninger om at ingen har patent på hvad en rigtig kolonihave er, men jeg blev også kritiseret voldsomt af "patentejerne" som om jeg personligt er skyld i udviklingen.

Jeg mener at alle kolonihaveejere

skal nyde at bygge, indrette, plante og elske deres haver og huse som de selv ønsker indenfor de gældende regler i deres forening. Kolonihaven er der, hvor individet kan udfolde sig som det ønsker. Jeg har f.eks. ikke et græsstrå i min have, da jeg mener, at livet er for kort til at slå græs hver uge.

Så næste gang nogen kritiserer din kolonihave og siger at "det er ikke meningen med kolonihaver" så mind dem lige om, at den oprindelige tanke er fra 1655, da Fredericia var en fæstning og græsplæner var noget der var forbeholdt adelen.

Hav en dejlig sommer.

DIT SYNSPUNKT

er en rubrik hvor DU har mulighed for at komme til orde med debatindlæg – dog ikke personrelaterede. Indlæggene vil ikke blive kommenteret. Afkortning kan være nødvendig. Red.

KRYDSORD

Hvis du løser krydsordet og sender løsningen på ordet med spørgsmålstegnet til Kolonihaveforbundet, enten på postadressen Frederikssundsvej 304 A, 2700 Brønshøj, eller på mailadressen info@kolonihve.dk, deltager du i lodtrækningen om tre præmier. Præmierne i Havebladet 2/2017, der tilfalder tre vindere der indsender det rette ord, er gavekort på 300 kr. til et plantecenter.

Løsningen skal være Kolonihaveforbundet i hænde senest 22.5.2017 (vi er kun ude efter ordet med spørgsmålstegnet).

Løsningen i Havebladet 1/2017: Strib

Vinderne

1. Heidi Lydeking, Brøndby Strand
2. Kenn Nielsson, Valby
3. Tage Mogensen, Fredericia

Vinderne har fået tilsendt præmierne.

Hvad er mariehøns gode til bekæmpelse af?											
2 2017	HAT	UDBRUD	RUM- VÆSEN	GER- NINGS- MÆND	TONE	BUSK	COGNAC- BETEGN.	GUD- INDE	SLAG	ILT	WHISKY
HOVED- STAD				1							
FINT		2			GRÆSK TEGN TRÆ					UBE- KENDT BÅDE	
1000		LIS- TEDE GRINE					FOR- NAVN ENG. TITEL				
?				6				FORD- MODEL UDBRUD		3	SIGE
TONE		5	NIDKÆR KURS						FRISK LED		7
SPA- NIEN		BIMS SPISE			DRAGT DECI- GRAM						
SLOG					4		DRYS- SER VAND- LØB				
				FRUGT						8	

MEDLEMSANSVAR

Af Ditte Jensen

Direktør, Kolonihaveforbundet

MEDLEMMETS ANSVAR VED VURDERING OG SALG, HERUNDER EJER-ERKLÆRINGER

Som udgangspunkt er det altid medlemmet, der er ansvarlig for, at bebyggelsen på havelodden til enhver tid opfylder gældende regler. Det er også medlemmet, der har ansvaret for at udført arbejde, der kræver autoriserede håndværkere, er udført lovligt.

VURDERINGSUDVALGETS VURDERING

Vurderingsudvalget foretager en vurdering af det, der er synligt og som umiddelbart kan konstateres med det blotte øje. Vurderingen af ting, der ikke umiddelbart kan konstateres med det blotte øje, eller hvor der er tale om oplysninger, som ikke nødvendigvis er tilgængelige, er baseret på ejers oplysninger og/eller de tilgængelige godkendte tegninger. I de tilfælde, hvor vurderingen er baseret på ejers oplysninger, er ejer ansvarlig for rigtigheden af disse.

EJER-ERKLÆRING

I forbindelse med vurderingen skal ejer udfylde en *ejer-erklæring*, som er en blanket, hvor ejeren skal skrive under på, at arbejde, som kræver autoriserede håndværkere, er lovligt udført. Ejer har herefter et efterfølgende erstatningsansvar, hvis oplysningerne ikke er rigtige. Hvis ejer ikke vil skrive under eller ikke kan oplyse, om arbejdet er lovligt udført, så bliver den pågældende installation ikke regnet med i vurderingen.

Sælger har naturligvis pligt til at oplyse om øvrige forhold omkring kolonihavehuset (dets stand, dets defekter eller mangler mv.), der har betydning for en evt. køber. Oplysningspligten vedrører både allerede konstaterede defekter men også mulige defekter. Oplysningspligten

omfatter også viden om at området eksempelvis let bliver oversvømmet ved skybrud eller lignende.

Hvis sælger tilsidesætter denne oplysningspligt risikerer sælger i forbindelse med en evt. efterfølgende retssag at komme til at hæfte for evt. mangler, som han burde have oplyst køber om – og dermed at skulle tilbagebetale en del af købesummen som et afslag i denne.

EN EVT. KØBERS ANSVAR

Den vurderingsrapport, der udarbejdes i forbindelse med et salg af et kolonihavehus er ikke udarbejdet

af en byggesagkyndig og formålet med vurderingsrapporten er ikke at beskrive fejl og mangler eller hvilken stand kolonihavehuset er i, men alene at fastlægge en maksimal salgspris efter Kolonihaveforbundets regler.

Køber er derfor ikke begrænset i sine muligheder for at rejse krav om fejl og mangler, men en køber opfordres altid til at foretage en grundig gennemgang af kolonihavehuset og dets installationer med egen byggesagkyndig rådgiver inden købet.

- Før jeg får en eller anden dødsyg undskyldning, kan jeg oplyse, at du bor i kolonihavehuset ved siden af..!

VERDENS
LEDEDE
INDENFOR ROBOT
PLÆNEKLIPNING

KOMPLEKS
GRÆSPLÆNE

PERFEKT
RESULTAT

GRATIS
TRIMMER*

MED HVER HUSQVARNA
AUTOMOWER® 400-SERIE

BATTERITRIMMER 115 iL
VÆRDI 2.895,-

AUTOMOWER® 420

- Arbejdsområde: 2200 m² (+/-20 %)
- Kapacitet/time 92 m²
- Klarer skråninger på 45 % / 24°

17.995,-

INKL. MOMS

AUTOMOWER® 430X

- Arbejdsområde: 3200 m² (+/-20 %)
- Kapacitet/time 133 m²
- Klarer skråninger på 45 % / 24°

21.995,-

INKL. MOMS

NYHED!

AUTOMOWER® 440

- Arbejdsområde: 4.000 m² (+/-20 %)
- Kapacitet/time 167 m²
- Klarer skråninger på 45 % / 24°

22.995,-

INKL. MOMS

AUTOMOWER® 450X

- Arbejdsområde: 5.000 m² (+/-20 %)
- Kapacitet/time 210 m²
- Klarer skråninger på 45 % / 24°

29.995,-

INKL. MOMS

*Priser og tilbud gælder t.o.m den 31. maj 2017, eller så længe lager haves.

Husqvarna®
READY WHEN YOU ARE

AKTUELT FRA KOLONIHAVEFORBUNDET

Af **Ditte Jensen**,
Direktør, Kolonihaveforbundet

Kloakering – hvad er op og ned?

**Mange medlemmer efterspørger information om kloakering. Hvor-
når sker det? Er vi tvunget til det?
Hvad koster det for den enkelte?**

Der er desværre ikke noget enkelt svar på dette, for svarene afhænger meget af de enkelte kommuner og kloakering skal ofte forhandles individuelt for den enkelte forening eller for alle foreninger i en kommune på én gang. I denne artikel vil vi forsøge at redegøre for de mest almindelige scenarier.

Skal alle kolonihaver kloakeres?

Der går mange rygter om, at EU har besluttet, at alle kolonihaver skal være kloakeret inden 2027, men det er ikke helt korrekt.

EU's vandrammedirektiv indebærer, at alle kommuner i Danmark skal udarbejde spildevandsplaner. Spildevandsplanerne skal forholde sig til, hvordan kommunen vil sikre en god tilstand i vandløb, søer og kystvande – f.eks. ved at reducere udledningen af spildevand fra ikke kloakerede områder. Spildevandsplanen skal altså beskrive hvilke metoder kommunen vil anvende for at opnå disse mål. Metoderne må kommunen derimod selv bestemme.

Kloakering er bare én af de metoder, som kommunen kan anvende i kolonihaver – men de kan også vælge en anden metode, så længe metoden sikrer, at spildevandet ikke udledes i vandløb mv. Sådanne metoder kan f.eks. være tilladelse til samletank i de enkelte huse eller på et fællestoilet i foreningen.

Så hvis der endnu ikke findes en

spildevandsplan i kommunen, hvor det konkret fremgår, at kolonihaveforeningerne i kommunen skal kloakeres, så er det langt fra sikkert, at der skal kloakeres i jeres forening.

Hvad sker der, når kommunen har besluttet, at kolonihaveforeningen skal kloakeres?

Når kloakering fremgår af en spildevandsplan, så bliver kloakeringen til en grundejerpligt. Det betyder, at enhver grundejer, som er omfattet af spildevandsplanens område, som udgangspunkt er forpligtet til at følge spildevandsplanen – og dermed forpligtet til at kloakere.

For kolonihaver på lejet jord er grundejeren ofte kommunen selv og sommetider staten. Og som grundejere er det deres pligt at sørge for, at spildevandsplanen opfyldes. Mange jordejere har skrevet sig ud af grundejerpligten i lejekontrakten ved at lægge pligten over på lejerne, men i mange tilfælde (dog ikke alle) tilbyder jordejer alligevel at "lægge ud" for kloakeringen. Foreningens medlemmer skal i så fald tilbagebetale kloakeringen via en lejestigning. Kolonihaveforbundet og kredsene vil typisk indgå i en forhandling med kommunen og spildevandsselskabet for at sikre den bedste løsning for de konkrete foreninger, herunder finansieringsvilkårene.

Bemærk, at kommunen kun kan pålægge at foreningen skal kloakeres via en spildevandsplan. Kommunen kan ikke via f.eks. en lejekontrakt pålægge foreningen at kloakere.

Kommunen har besluttet, at der ikke skal kloakeres – men foreningen vil gerne kloakeres

Hvis foreningen gerne vil kloakere,

så er der som udgangspunkt ikke noget til hinder for det. Selvfølgelig skal diverse tilladelser mv. naturligvis afklares med kommunen. Hvis kommunen har besluttet i deres spildevandsplan, at der ikke skal kloakeres, så vil kommunen eller jordejeren dog typisk ikke hjælpe med finansieringen af dette. Foreningen skal derfor selv finde pengene til det.

For foreninger på lejet jord kan det være svært at låne penge til kloakering, da foreningen ikke har noget at stille til sikkerhed for lånet. Ikke desto mindre er der en del foreninger, som selv har betalt for kloakering.

Hvad skal der betales for?

Uanset om jordejer lægger ud eller om foreningen selv skal betale, så medfører en kloakering følgende udgifter:

Kloak frem til matriklen: Hvis der ikke er ført kloak frem til matriklen, vil der være en udgift forbundet med dette. Hvis kloakering sker på grundlag af et krav i en spildevandsplan, vil forsyningsselskabet oftest skulle betale for dette. Hvis kloakeringen er frivillig, skal foreningen betale dette.

Kloak inde på stierne: Uanset om der findes en spildevandsplan eller ej, vil foreningen skulle betale for det interne røret inde på haveforeningens område.

Kloak fra havelåge til det enkelte hus: Det er det enkelte medlem, der skal betale for kloak fra havelågen ind til huset.

Tilslutningsbidrag: Som udgangspunkt skal alle kolonihavehuse betale tilslutningsbidrag hvis alle huse i foreningen kloakeres. Tilslutningsbidraget udgør ca. 36.000 kr. pr. hus. Kolonihaveforbundet indgår typisk i en forhandling med det konkrete vandforsyningsselskab og ofte – men ikke

altid – lykkes det at få nedsat tilslutningsafgiften, så den bliver væsentligt billigere.

Vandaflædningsafgift: Når kloakken er taget i brug skal der betales vandaflædningsafgift for brug af kloakken. Vandaflædningsafgiften beregnes på baggrund af vandforbruget i foreningen eller i det enkelte hus afhængig af målertyper i foreningen. På grund af vandaflædningsafgiften kan det være en god idé at etablere individuelle vandmålere i forbindelse med kloakeringen.

Men hvad koster det så for mig?

Vi kan ikke sige noget præcist om, hvad en kloakering koster for det enkelte medlem. Det afhænger af en række faktorer, herunder hvem der finansierer kloakeringen, renter, afdragshastighed, tilslutningsbidragets størrelse, geografiske forhold mv. Men gennemsnitligt ligger udgiften på ca. 250 kr. om måneden. Hertil kommer vandaflædningsafgiften, som er baseret på vandforbruget.

Skal jeg gå over på de nye lejevilkår for Kolonihaver?

Før 1. januar 2016 fik medlemmerne en lejekontrakt, hvor vilkårene ikke kunne ændres, når den først var skrevet under.

Da der igennem årene har været mange versioner af standardlejekontrakterne, kan der indenfor samme forening være stor forskel på, hvilke lejekontrakter medlemmerne har –

og dermed hvilke vilkår de har.

På Kolonihaveforbundets kongres i 2015 besluttede kongressen nogle nye standardvilkår for leje af en kolonihavelod under Kolonihaveforbundet. I de nye standardlejevilkår kan vilkårene ændres for alle medlemmer på én gang, når kongressen beslutter det. Formålet med den nye metode er, at alle medlemmer har de samme lejevilkår, uanset hvornår de har skrevet under på en lejekontrakt.

Imidlertid havde kongressens beslutning kun virkning for kontrakter, der er indgået efter 1. januar 2016. Det betyder, at alle kontrakter indgået før 1. januar 2016 stadig har forskellige vilkår. Det kan gøre det svært for foreningerne at holde styr på hvilke vilkår, der gælder for de enkelte medlemmer.

Kolonihaveforbundet skal derfor opfordre alle medlemmer til at overveje at gå over til de nye lejevilkår.

Ingen medlemmer kan tvinges over på de nye lejevilkår. Det skal være en frivillig beslutning for det enkelte medlem. Imidlertid er der mange fordele ved at gå over – især hvis man har en kontrakt af ældre dato. F.eks. var der ikke mulighed for at være 2 om lejemålet i kontrakter underskrevet før 2010. Og det var ikke muligt at overdrage til visse slægtninge i kontrakter indgået før 2013. For kontrakter af nyere dato er der nærmest ingen forskelle, så der er ikke den store gevinst ved at gå over – men, men – kan det ikke være farligt at gå over på lejevilkår, som kongressen kan ændre, tænker du nok. Der er selvfølgelig en vis risiko, men tidligere kunne Forbundskonto- ret rette kontrakten. Nu kræver det

en kongresbeslutning og kongressen er et bredt udsnit af medlemmerne i hele landet, så de vil formentlig ikke træffe beslutninger, som foreninger og medlemmer ikke kan leve med. Der bliver typisk også kun ændret, når der opstår et behov i foreningerne eller hos medlemmerne.

Sammenligning mellem gamle kontrakter og den nye standardkontrakt

Som en hjælp til medlemmernes beslutning har vi udarbejdet en beskrivelse af forskellene imellem alle de gamle lejekontrakter og de nye standardvilkår. Det enkelte medlem skal altså finde sin gamle lejekontrakt frem, finde versionsnummeret (fremgår typisk i et af de nederste hjørner) og herefter læse den beskrivelse som passer til lejekontrakten på hjemmesiden ([www.kolonihave.dk/medlemmer/livet i foreningen/ overgang til nye lejekontrakter](http://www.kolonihave.dk/medlemmer/livet_i_foreningen/overgang_til_nye_lejekontrakter)). Udover en beskrivelse af forskellene får I også Kolonihaveforbundets vurdering af, om det er en fordel eller ulempe for medlemmet at skifte til de nye lejevilkår.

Selv om det er Kolonihaveforbundets opfattelse, at ændringerne er minimale, kan det enkelte medlem godt sidde i en konkret situation, som lige netop for dét medlem betyder, at der er en kæmpestor forskel. Derfor er det op til det enkelte medlem at vurdere om forskellene er til fordel eller ulempe for ham/hende.

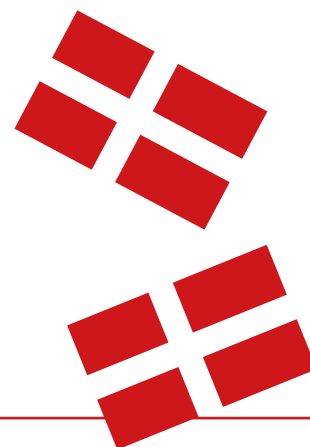
Udover de forskelle der er nævnt i beskrivelserne, er der foretaget sproglige rettelser og der er afsnit, der er flyttet rundt. Det er ikke nævnt særskilt i beskrivelserne, da det ikke har nogen juridisk betydning.

Hovedbestyrelsen på temadag

Hovedbestyrelsen var på temadag i januar måned. På temadagen kom der en række forslag til, hvordan Hovedbestyrelsen kan holde endnu bedre møder, som sikrer, at alle er involverede og tager ejerskab for beslutningerne.

Hovedbestyrelsen skal holde i alt 4 temadage i 2017.

KOLONIHAVEFORBUNDET ØNSKER TIL LYKKE

Slagelse

H/F ØSTERVANG, 75 ÅR

Den 26.4.2017 afholdt H/F Østervang reception i anledning af foreningens 75 år.

– Bestyrelsen

København

50 ÅRS JUBILÆUM OG 100 ÅRS FØDSELSDAG

I anledning af N/F Solskræntens 50 års jubilæum afholdes reception lørdag den 6. marts kl. 13 ved Togvognen, Spontinisvej 38. I den forbindelse vil vi også fejre fru Elly Thørgensens 100 års fødselsdag.

– Bestyrelsen

Odense

HAVEFORENINGEN VIBELUND 60 ÅR

Den 19. marts 2017 fejrede H/F Vibellund 60 års jubilæum. Ja, det er rigtigt. Haveforeningen Vibellund, som er placeret i Bolbro i Odense V, lidt uden for Bolbro Bakke hvor Odinstårnet i sin tid stod, har eksisteret i 60 år. Navnet Vibellund har haveforeningen efter en gammel gård, som lagde jord til både haveforeningen og en stor del af det militære område, som er nærmeste nabo. Gården er pillet ned og lagt i magasin i Den Fynske Landsby, det var ellers meningen at den skulle have været brugt til forskellige formål i forbindelse med Kolonihaverne, men som så ofte før har politikerne ændret mening. Odinstårnet blev bygget i 1934-1935 af overskudsmateriale fra den Gamle Lillebæltsbro som stod færdig i 1935, blandt andet de store rør, der blev brugt til sækkekasserne. Tårnet var med sine 177 m det næsthøjeste i Europa, kun overgået af Eiffeltårnet i Paris, som jo er 300 m højt. Den 14. dec. 1944 var det slut med Odinstårnet, der blev udsat for terrorbombning, eller med datidens betegnelse 'schalburtag' af den nazistiske Peter-gruppe. Efter krigen blev han dømt til døden og henrettet, det manglede da bare.

Haveforeningen startede med 66 haver og et foreningshus i 1957. Der gik 18 år, så blev der i 1975 nedlagt 6 haver, der var tættest på Middelfartvej, da der skulle anlægges et miljøbælte og en cykelsti mellem vejen og kolonihaverne. Næsten samtidig, i 1976, blev haveforeningen udvidet med 57 haver, der var dog 7-8 stykker der fik lov til at komme allerede i 1975, da der blev nedlagt nogle haver i en anden

havekoloni pga. noget gadegennemføring. De fleste der har have i HF-Vibellund bor i det sociale boligbyggeri, som ligger meget tæt på Haveforeningen. Der blev hurtigt brug for flere kolonihaver, så allerede i 1982 blev haveforeningen udvidet med yderligere 30 haver.

Hele Haveforeningen ligger i et meget stort grønt område som inkluderer det 160 ha store militære område, som i dag kun benyttes få dage om året af hjemmehæren og nogle hundeforeninger, som har dressur og lydighedstræning, men det støjer jo ikke noget. I det store område lever der en del råvildt og harer, som vi har lidt bøvle med, da de også vældig godt kan lide friske grøntsager. Inde i selve kolonihaveområdet har vi en meget stor græsplæne på ca. 7.000 m² med en ca. 1500 m² stor sø, eller mose, som kommunen foretrækker at kalde det, den er snart helt

omkranset af tagrør, så man næsten ikke kan se vandet, men vi må ikke gøre noget rigtigt effektivt ved det, da det skal henligge som naturområde iflg. én eller anden §. Siden hen er der nedlagt én have til P-plads, da flere og flere jo kommer i bil, selv om de kun bor en lille km fra haven. Da de første haver blev anlagt i 1957 var der stort set ingen biler, alle kom på cykel eller gående. På samme måde er der også meget stor forskel på måden, man har have på. Dengang var der jo mest nyttehaver og en lille prydhaver, der var et lille hus til redskaber og så man kunne gå i

tørvejr når det regnede. Der var selvfølgelig nogle enkelte, der havde bygget større, men så var det fordi de boede der om sommeren. I dag er det meste jo prydhaver med en lille køkkenhave, eller som hos enkelte bare én stor græsplæne. Husene er gennemsnitligt blevet meget større og med store overdækkede eller lukkede terrasser. Husene er jo også blevet mere luksuriøse, i 2011 fik vi mulighed for at lægge el ind i husene. I starten var der ikke mange med, men der kommer flere og flere, mange af dem, der køber hus i dag spørger direkte om der er mulighed for at lægge strøm ind. Vand har der jo været indlagt i mange år, men nu er det jo så ved at være et problem, da der også skal noget ud igen. Kommunen vil jo gerne have kloakeret, så ud af 30 Haveforeninger i Odense er det bestemt, at 8 skal kloakeres inden for de næste 7-8 år, da de ligger enten oven på drikkevandsområde eller tæt på en å. Vi har netop taget en ny toiletbygning i brug, her er der nedgravet en 5,5 m³ samletank, så vi blev taget ud af den pulje som skal kloakeres, da der er mulighed for at komme af med spildevand dér. Det er jo både godt og ondt med den kloakering, det er godt for miljøet, men det er ikke godt for kolonihavefolkenes pengepung. Man regner med en engangsbetaling på mellem kr. 20.000,- og 40.000,- dertil en stigning på mellem kr. 3.000,- og kr. 4.000,- på havelejen om året.

Jubilæet blev ikke holdt d. 19. marts, vi venter til lidt hen på sommeren, så det er lidt lunere i vejret. Vi har en aftale med en slagter, som kommer og laver helstegt gris og der vil også være lammekød. Vi håber at så mange som muligt af foreningens medlemmer kommer.

– Jørgen Erik Jørgensen, formand for haveforeningen

Aalborg

PREBEN HANSEN – 50 ÅRS JUBILÆUM SOM KOLONIST

Et stort hurra til en særlig kolonist, som i år har 50 års jubilæum og som i 1940-erne passede på vores konge på Amalienborg.

Preben Hansen har have i et af Aalborg Kommunes ældre haveselskaber. Et haveselskab som blev etableret i 1928 og i dag omfatter 87 fritids- og dyrkningshaver. Et selskab ved navn Fjordglimt, som er beliggende umiddelbart vest for Aalborgs centrum nær Limfjorden og i cykelafstand fra Vestbyens etageboligbebyggelser som i den efterfølgende periode har overlevet byudviklingens pres.

I dette haveselskab fik Preben Hansen i 1963 have og med haven fulgte et mindre slot. Preben har siden med kærlig hånd passet og plejet både have og slot. Preben blev grebet af kolonihaveideen og i 1967 valgt ind i haveselskabets bestyrelse. Herefter er det gået slag i slag med en lang række forskellige tillidsposter:

Slottet blev opført i 1928 og er dermed haveselskabets ældste bygning.

Preben blev valgt til formand for Haveselskabet Fjordglimt i 1969.
 Preben har været formand for Haveselskabet siden.
 Preben blev i 1970 valgt til den Nordjyske Kredsbestyrelse og har siden været medlem her.
 Preben blev i 1971 valgt til Legatudvalget.
 Preben blev i 1972 valgt til sekretær for Kredsbestyrelsen.
 Preben blev i 1979 valgt som næstformand for Kredsbestyrelsen.
 Preben blev i 1983 valgt til Kredsens ankenævn.
 Preben blev i 1991 valgt til Kredsens lovudvalg.
 Preben blev i 1997 udnævnt til æresmedlem af Nordjyske Kreds.
 Preben blev i 2003 udnævnt til æresmedlem i Haveselskabet Fjordglimt.
 Preben har ved flere af Kolonihaveforbundets Kongresser deltaget ved åbningen som fanebærer.

Preben er fortsat formand for H/F Fjordglimt og har således i år været medlem af Haveselskabets bestyrelse i 50 år. Også i Kredsbestyrelsen er Preben fortsat medlem og han deltager aktivt i bestyrelsens arbejde med vurderinger af bygninger m.m. og deltager gerne når konsulenten i forsommeren drager ud for at vurdere haver.

Preben er i en alder af 92 år fortsat dybt engageret i Kolonihavebevægelsen og har været en uvurderlig mand for kolonihavebevægelsen gennem alle de mange år, både i det Nordjyske og i hele Danmark.

Et stort tillykke til Preben.

– Søren Bøgeskov, konsulent i Nordjysk kreds

Birkedalhuset

- Vær din egen arkitekt og byg hvad du drømmer om.
- Vi leverer alle typer hytter og huse som selvbyg, medbyg eller totalentreprise.
- Mere end 650 kvalitetshuse leveret siden 2003.
- Få udarbejdet et gratis og uforpligtende tilbud

www.birkedalhuset.dk · Tlf. 2420 6009

FORKERT NAVN OG ADRESSE PÅ HAVEBLADET ??

Husk at alle rettelser vedr. medlemsnavn og adresse skal ske til din egen haveforenings bestyrelse.

Red.

SEND ET PAR ORD

Har jeres forening jubilæum? Har et af jeres medlemmer jubilæum? Er der noget, I gerne vil fortælle andre kolonister om? Så send et par ord enten pr. post eller e-mail til Kolonihaveforbundet, Frederikssundsvej 304 A, 2700 Brønshøj, info@kolonihave.dk. 500–600 anslag i alt er fint.

Red.

TRENDYBORNETOJ.DK
byder foråret velkomment
med masser af nye vare til
børn 0-16 år.

Vi fører mange forskellige
mærker, bl.a. Grunt, d-xel,
Hurst and Claire og Fixoni.

Når du handler på trendy-
bornetoj.dk får du lige nu
20% yderligere rabat ved at
bruge koden "have".

Besøg trendybornetoj.dk
eller kom ned til os i
Albertslund Bycenter.

*Mange forårs hilsener
Trendybørnetøj*

Trendy
børnetøj

KVALITETS VARMEPUMPER MED HØJ YDELSE

Alle priser er inkl. montering

Airwell HOD9
Varmeeffekt: 2.8kW
SCOP: 5.1
8° Graders funktion
Energiklasse A+++
5 års garanti
Sikret ned til -20°

13.995,-

A+++

Airwell HKD12
Varmeeffekt: 3.5kW
SCOP: 4.0
8° Graders funktion
Energiklasse A+
5 års garanti
Sikret ned til -20°

12.250,-

A+

Airwell HOD12
Varmeeffekt: 3.5kW
SCOP: 4.6
8° Graders funktion
Energiklasse A++
5 års garanti
Sikret ned til -30°

12.250,-

A++

Blaupunkt Nordic
Varmeeffekt: 3.6kW
SCOP: 4.1
8° Graders funktion
Energiklasse A+
5 års garanti
Sikret ned til -20°

12.250,-

A+

Dansk Aircon ApS

Kontakt os idag på tlf. 24 60 41 31

Mød os på www.airconbutikken.dk

STORT UDVALG!

I BRUGTE:

stalddøre med termoruder
terrassedøre
dobbelte terrassedøre
yderdøre
indvendige døre
termovinduer
glaspartier
energitermoruder
nye og brugte
radiatorer

Vi foretager også reparationer,
montering af døre, vinduer, terras-
ser og udestuer. Endvidere udfører
vi havearbejde, træfældning
og flisearbejde m.m.

Herluf Christensen

Herstedøstergade 25
2620 Albertslund

Tlf. 2442 3860

hcgennyg@mail.dk

Åbent alle dage efter aftale
– også weekend og aften

"Det bedste, jeg nogensinde har gjort"

Flot foretrukket kildesortierende muld-
toilet til kolonihavehuset. Stor succes
ved test i 10 kolonihaveforeninger. Hent
brochure og se film på www.backlund.dk
Følg os på www.facebook.com/Backlunddk

ÅBENT HUS
Man. 06.03 kl. 17-19
Man. 13.03 kl. 17-19
Tirs. 21.03 kl. 16-18
Tirs. 28.03 kl. 16-18
Tirs. 04.04 kl. 16-18

Separets topmodeller
Villa 9000/9010
– 85.000 solgte

BACKLUND ApS

Holmebjerg 21 · 2950 Vedbæk
Tlf. 6093 1453 · Mobil: 6093 1453
E-post: backlund@backlund.dk
www.backlund.dk

HAVEBLADET 2017

Havebladet nr. 3

udkommer primo juli 2017

Havebladet nr. 4

udkommer primo september 2017

Havebladet nr. 5

udkommer primo december 2017

KOLONIHAVEFORBUNDETS HJEMMESIDE

På Kolonihaveforbundets hjemme-
side, www.kolonihave.dk, finder du
mange oplysninger om koloni-
havelivet. Du har også mulighed for
at finde mange af de artikler, der
har været bragt i Havebladet, ved
at gå ind på Plante hjørnet.

Red.

GANLØSE

Fritidsbyg ApS

Kolonihavehuse & sommerhuse

Råhus opstillet:	Indv. materialer til færdiggørelse:	Råhus indv. materialer og montering:
12,0 m ²	kr. 56,000	kr. 12,200
20,0 m ²	kr. 81,400	kr. 17,890
28,0 m ²	kr. 105,000	kr. 38,400
31,5 m ²	kr. 119,580	kr. 39,400
36,0 m ²	kr. 126,200	kr. 42,600
40,0 m ²	kr. 133,800	kr. 46,200
40,5 m ²	kr. 133,800	kr. 43,500
45,0 m ²	kr. 147,200	kr. 48,900
57,0 m ²	kr. 180,900	kr. 57,500
6,0 m ² skur	kr. 21,400	
9,9 m ²	kr. 27,400	

Mellem kl. 17-18

Tlf. 4818-3753

Biltelefon 4020-3753

Korskær 4, Ganløse, 3660 Stenløse

www.ganlosefritidsbyg.dk

Alle priser er incl. 25% moms.

Alle modeller kan laves med loft til kip. hems.

Nøglefærdige huse, indhent tilbud.

Vinduer og døre med termoglas lavenergi

Tag: Gitterspær 15°. B6 etemit. sort

100 mm mineraluld.

3/4x4" profilbrædder, plastfolie.

Væg: 2x4" tømmer. Vindpap.

1x5 profilbrædder, plastfolie.

Gulv: 2x5" tømmer. 100 mm mineraluld

Vindpap. 22mm spånplade.

Besøg vore prøvehuse i Ganløse

På adressen:
Målvvej 99 – Ganløse

Vi giver også gerne tilbud
ud fra egne tegninger

Der er flere gode grunde til at vælge et hus fra
GANLØSE FritidsByg:

- NYHED! Punktfundament er med i prisen
- Gulvstrøer er overfladeben, 5x5" 2x5"
- Indskud er trykimprægneret
- Stolpekonstruktion 4x4" 2x4"
- Udvendig beklædning: 1x5" profilbrædder, trykimprægneret
- Alle vinduer er oplukkelige, DVK-mærket
- 100 mm isolering i HELE huset, mere efter ønske
- Vinduer og døre kan flyttes efter deres ønske – vi bygger gerne efter Deres tegning
- Indvendig beklædning: 3/4x4" profilbrædder, indv. kvinta og plastfolie indv. glatte døre
- Gulvbrædder eller klikgulv til merpris af 195.00 m²
- 44 års erfaring med kolonihavehuse og sommerhuse.
- NYHED! Vinduer og døre med termoglas/fabriksmålet
- Merpris for ekstra isolering i sommerhuse

NYHED: Nu også Sibirisk lærk mod merpris

Vi kommer ikke på Fyn og i Jylland

Tagpapdirect

SHINGLES TAGPAP

Vores shingles tagpap udnytter innovativ teknologi til at forbedre shingles' præstationer med mindre vægt.

Alle shingles tagpap er produceret, så det giver en overlegen holdbarhed og fleksibilitet. Holdbarhed mindst 40 år alt efter forhold.

Kun 207,- pr. pakke.
(3 m2 pr. pakke, som dækker 2,5 m2)

Fås i flere forskellige farver.

Sort Grøn Rød

www.tagpapdirect.dk
Tlf: 70 23 15 51 - E-mail: salg@tagpapdirect.dk

ÅRETS STÆRKESTE VARMEPUMPE-TILBUD

Kun 13.985 kr.
Normalpris: 15.500 kr.

**Inkl moms og montering
– klar til brug!**

Mitsubishi Electric MSZ-FH25
A++, SCOP 4,9
Tilbuddet gælder så længe lager haves!

DANSK-VARME ApS

Tlf. 70 26 70 16

www.danskvarme.dk

kb fritidshuse.dk

Snedker og Tømrerfirma Kim Bengtsson ApS

Rengevej 11 • 4660 Store Heddinge • tlf. 20 33 48 78
mail: info@kbfritidshuse.dk • www.kbfritidshuse.dk

GROWCAMP - HØJBED MED OVERBYGNING

- den nemme køkkenhave

FÅ:

- Masser af LÆKRE grøntsager
- Mini drivhus – LANG sæson
- Nem PASNING
- HURTIG montage
- Mulighed for SELVVANDING

UNDGÅ SNEGLE OG ANDRE SKADEDYR

**Udviklet til
Det danske havelok**

Vælg mellem mange modeller – læs mere på www.growcamp.dk

➔ **DOMETIC**

Et gaskøleskab fra Dometic er perfekt til kolonihaven. Det kører på enten gas eller strøm, og det arbejder 100 % lydløst, så du kan sove uforstyrret.

Se alle modeller på www.kosangas.dk/shop

Køb dit Dometic gaskøleskab hos din lokale gasfagmand!

Kosan Gas a/s · T. 8948 7700

SNEGLEHEGN

Stop Dræbersneglene

Danmarks kraftigste: 1,0mm galvaniseret
Standard - 27cm. KUN 48,- kr. pr. m.

Høj model - 37cm. KUN 65,- kr. pr. m.

Lav model - 10cm. KUN 36,- kr. pr. m.

1,0x2,0m højbed, Højde 37cm. Kun 400,- kr.

Porte og døre

Vippeporte B:260/248 x H:220 KUN 2925,- kr

Ståldøre B:87/100 x H:200 KUN 1225/1275 kr

Skovdallundvej 21
DK-7300 Jelling

www.LH-Sneglehegn.dk - 42 55 24 22

Vi leverer over hele Danmark

nynorm® - Hegns-/Havelåger

Låger, stolper, stolpetoppe, hængsler og beslag.
Kun kr. 26.296,- inkl. moms.

Model Hellerup er en af vores modeller i eksklusivt design. Lågen er i kraftig god kvalitet, lavet i Bossé (Mahogni-art) og malet i hvid.

Mål på lågerne:
300 cm længde
120 cm højste højde
100 cm laveste højde

Låger, stolper, stolpetoppe, hængsler og beslag medfølger i prisen.

Klik ind på vores hjemmeside og se vores store udvalg af Hegnslåger.

Model Gentofte en låge i rigtigt flot design. Lågen er i kraftig god kvalitet, lavet i Bossé (Mahogni-art).

Mål på lågerne:
300 cm længde
120 cm højste højde
100 cm laveste højde

Låger, stolper, stolpetoppe, hængsler og beslag medfølger i prisen.

Låger, stolper, stolpetoppe, hængsler og beslag.
Kun kr. 21.202,- inkl. moms.

*Priserne er eksklusiv levering.

www.nynorm.dk

Tlf: 70 23 15 51 - E-mail: nynorm@nynorm.dk

LAVTOX

**Skimmelangreb efter vandskader.
Hvad gør man så?**

Prøv vores BORACOL® Special

**Læs mere om dette
effektive produkt på vores
hjemmeside: www.lavtox.dk**

**LavTox • Mandal Allé 9A • 5500 Middelfart
Tlf: 7582 5033
E-mail: lavtox@lavtox.dk • www.lavtox.dk**

SolarMagic er markedets bedste og billigste luftsolfangersystem, hvilket er dokumenteret i den eneste helt uvildige test af luftsolfangere i Danmark.

Den bedste gave du kan gi dig selv og dit havehus.

Særligt tilbud kun til kolonihavebladets læsere.

1 stk. SolarMagic model M40wall, som vist på billedet Nu til 1.950,- før 2.500,- Spar 550,-

(Passer til et hus på op til 50m². Leveringsomkostninger 200,- kan kun bestilles ved tlf. henvendelse på 60231200, da prisen er forbeholdt kolonihavebladets læsere)

**SolarMagic, Kammergårdsvej 36, 7760 Hurup
Tlf. 6023 1200 - kontakt@solarmagic.dk
www.solarmagic.dk**

Kolonihavehuse & Bjælkehytter

**Danmarks
største
udvalg i kvalitets-
kolonihave-
huse**

Model Gotland 16

15,2m², 44mm kraftige bjælker.
Komplet byggesæt med vinduer og dør.
Før kr. 23.900,-

Nu kun kr. **22.500,-** inkl. moms og lev.

Model Hornbæk

24m² + 9m² veranda, 70 mm kraftige bjælker.
Komplet byggesæt med vinduer og dør.
Før 74.400,-

Nu kun kr. **72.500,-** inkl. moms og lev.

DESIGN DIT EGET KOLONIHAVEHUS

- eller vælg mellem en af vores mange standard modeller.

Design dit eget drømmehus fra kun 1600,- kr. pr. m² eller vælg imellem mere end 100 færdige råhuse og hytter på vores hjemmeside www.nynorm.dk. Vi tilbyder også rådgivning og hjælp til byggeplaner.

Model Copenhagen FÆRDIGMONTERET

Har du en drøm om en ny bjælkehytte, men ikke ønsker at montere selv, så kan vi tilbyde færdig montering.

I prisen vil være inkluderet montering af hytte på byggeherrens fundament, isoleringssæt til væg og tag inkl. isoleringsmateriale, shingles tagpap og malede vinduer m.m.

Kun 279.800,- i 70mm

RING og hør nærmere.

Alle er umalet byggesæt med termoglas eller 1 lag glas, ekskl. montage sæt, tagbeklædning, fundament og isolering.

nynorm
SIDEN 1975

KONTOR & UDSTILING: BYTOFTEN 10 - 5550 LANGESKOV - TLF. 70 23 15 51 - MAIL: NYNORM@NYNORM.DK
UDSTILLING: HÅNDVÆRKERVEJ 82, 4000 ROSKILDE (åbent alle dage, dog kun bemandet torsdag 9.30 - 14.30)

WWW.NYNORM.DK

Lånet kan også
bruges til ombygning
og kloakering

Har du det rigtige kolonihavelån? Måske er der penge at spare?

Som medlem af Dansk Kolonihaveforbund kan der være god økonomi i at skifte til Arbejdernes Landsbank. Vi kan f.eks. tilbyde et af Danmarks bedste kolonihavelån. Hos os får du:

- En af landets laveste renter på kolonihavelån
- årlig variabel rente ved hovedstol på 200.000 kr. kun 5,98 %*
- Lave etableringsomkostninger
- Fleksible afviklingsmuligheder og løbetid op til 20 år
- Ekspertviden om kolonihaver og ansvarlig rådgivning.

Ring til os på 38 48 48 48 og hør mere om dine muligheder.

Forudsætninger: Lånets hovedstol: 200.000 kr. – heraf er 191.015 kr. til kundens rådighed og 8.985 kr. er omkostninger til etablering af lånet. Variabel pålydende årlig rente 5,85 %. Debitorrente 5,98 %. Månedlig ydelse 1.412 kr. Løbetid 20 år. Årlige omkostninger i procent (ÅOP): 6,7 %. Samlet tilbagebetaling 341.424 kr., heraf udgør de samlede kreditomkostninger 150.409 kr. Rente- og gebyrsatser er variable, gældende fra den 21. januar 2016. Lånet optages med udgangspunkt i bankens alm. regler om kreditværdighed, og vi skal have pant i bygningen. Minimum lånebeløb 100.000 kr.

Arbejdernes Landsbank

Nyd det varme vand

SPAR
OP TIL 65%
på opvarmning
af varmt vand

Få glæde af de store besparelser med en brugsvandsvarmepumpe til opvarmning af det varme vand

Stor besparelse på energien

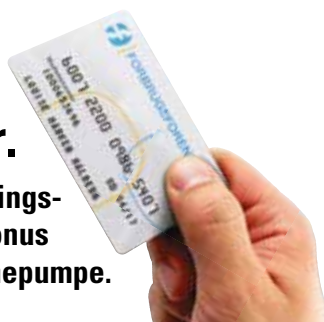
Med en brugsvandsvarmepumpe bruges luftens energi til opvarmning af det varme vand. Det betyder, at der kan spares op til 65% i forhold til en almindelig elopvarmet varmtvandsbeholder.

Få et bedre indeklima

Opvarmning af brugsvandet sker med luften fra opstillingsrummet eller udefra. Den effektive varmepumpe kan kobles til et udsugningssystem og levere miljøvenligt varmt brugsvand til hele familien, samtidig med at den modvirker fugt.

SPAR 1.500 kr.

Brug dit forbrugsforeningskort og få 1.500 kr. i bonus på en brugsvandsvarmepumpe.

250 liter

Viessmann Vitocal 060-A gulvstående brugsvandsvarmepumpe

- Brugsvandsopvarmning op til 62°C
- Færdigmonteret regulering
- 250 liters varmtvandsbeholder
- Enkel betjening
- Mulighed for elpatron og solvarme
- Nem tilkobling til solceller og solvarme

300 liter

Viessmann Vitocal 161-A gulvstående brugsvandsvarmepumpe

- Brugsvandsopvarmning op til 65°C
- 300 liters varmtvandsbeholder
- Enkel betjening
- Færdigmonteret regulering
- Mulighed for udluftningsdrift (tilbehør)
- Nem tilkobling til solceller og solvarme

Få mere info eller bestil et tilbud

Skan koden eller bestil på www.tilbud-varmepumper.dk

VIESSMANN

climate of innovation